

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ΄.

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 19, ἐν ἄλλοθεν φρ. 20. — Δι' ἀποστολῆν ἀρχονταὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐξῆς. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Ἐκαδίου 32.

9 Μαΐου 1887

Ἡ ΔΙΩΡΥΞ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Α΄.

Ἡ ἱστορία εἰκόνισε τὴν μορφήν σου ἀγρία καὶ εἰδεχθῆ καὶ παρέδωκεν ἡμῖν τὴν ἀνάμνησίν σου αἰματηρὰν καὶ ἀπαισίαν. Κύκλος δλόκληρος παραδόσεων, βδελυρωτέρων ἢ μία τῆς ἄλλης, ἐπλάσθη περὶ τὸ ὄνομά σου καὶ τὸ ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς αἰῶνας σσημασμένον διὰ τῆς σφραγίδος τῆς φρίκης—τρομερὸν σύμβολον τῆς ἀπανθρωπίας καὶ τῆς ὠμότητος. Κανεῖς δεσπότης, κανεῖς τύραννος, κανεῖς ἐξολοθρευτὴς λαῶν δὲν ἔκαμε ποτὲ τόσην τῆς δυνάμεώς του κατάχρησιν, κανεῖς δὲν ἔχυσε τόσον αἷμα, κανεῖς δὲν εὔρε τόσην ἠδονὴν ἐν τῇ σκληρότητι. Ἀνὰ μέσον τῶν σκοτεινῶν σελίδων τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἡ φυσιογνωμία σου διαγράφεται περιβεβλημένη παράδοξον ἀποτροπαϊότητος αἴγλην. Ἐὸν Φόβον ἠθέλησες συμπαρᾶσάτην σου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ὑπουργόν σου τὸ Δείος, καὶ τὴν αὐλακά ἦν ἐχάραξαν τὰ ἔτη τῆς βασιλείας σου ἐπλήρωσαν σωροὶ πτωμάτων. Ὁ καιρὸς τοῦ κράτους σου ἀναφέρεται ὡς ἐποχὴ κατηραμένη. Μεταξὺ ὄλων τῶν ἐν ἰσχύϊ καὶ κακουργίᾳ συναδέλφων σου, τεράτων ἄνευ ἐπιγνώσεως, ἀκουσίων ὀργάνων εἰμαρμένης ἀγνώστου, ὑστερικῶν ἐκτρομάτων κληρονομικῆς διαφθορᾶς, ἀσυνειδήτων νευροσπάστων, φοβερῶν παραφρόνων ἢ ἐπικινδύνων βλακῶν, μεταξὺ τῶν μανιωδῶν Μαξιμίνων καὶ τῶν ἀπεκτηνωμένων Ἡλιογαθῶν καὶ τῶν ἠλιθίων Κλαυδίων, οἵτινες ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο, ἀπαισίοι ἠθοποιοὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγρίου δράματος, ἡ χρονογραφία σὲ παρέστησεν ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν τύπον ἀναισθήτου καὶ ἀνηλεοῦς μονάρχου. Κανεῖς δὲν σὲ φαντάζεται ἄλλως ἢ λακτίζοντα τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς σου, μεθυσκόμενον ἐξ ὀργίων καὶ αἴνου, χειροκροτοῦντα τὰς ἐκατόμβας τῶν χριστιανῶν μαρτύρων ἐν τῷ ἱποπόδρομῳ ἢ θεώμενον, ἐστεμμένον μὲ ρόδα καὶ κιθαρίζοντα, τὸ πανόραμα τῆς πυρπολουμένης αἰωνίας πόλεως, ἧς εἶχες διατάξῃ ὁ ἴδιος τὸν ἐμπρησμόν. Ἀλλ' ἐγὼ, ἐπισκεπτόμενος σήμερον τὸν ταμνόμενον αὐτὸν ἠδὲν Ἰσθμόν τῆς Κορίνθου,

οὔτινος μεταξὺ τῶν τόσων ἄλλων ὀνείρων σου εἶχες ἐπιχειρήσῃ καὶ σὺ πρὸ τόσων ἐκατοντατηρίδων τὴν ὀρυχὴν, σέπτομαι ἂν πράγματι αὕτη ἦτο ἡ ἀληθὴς ὄψις σου, ὦ Νέρων! Ἄν ὑπῆρξες μόνον ὁ χυδαῖος τύραννος καὶ ὁ αἰμοβόρος δεσπότης, δὲν παρέστησεν ἡμῖν ἡ ἱστορία, πῶς μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνθρωποκτόνων καὶ ἐξολοθρευτικῶν σχεδίων σου σοὶ ἐπῆλθε καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐκτελέσεως τοιοῦτου εὐεργετικοῦ καὶ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου; Εἰς ποίας σκέψεις ὑπείκων ἠθέλησες καὶ ἤρχισες νὰ τὸ κάμνης; Ὅποιον ὄνομα καὶ ποῖαν ἰδέαν ὠρέχθης ἄρα γένη' ἀφήσῃς περὶ σεαυτοῦ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους; Πῶς συνέβη ὥστε ἡ εἰκὼν σου, ἡ τόσον σκιερά καὶ φρικώδης, νὰ ἔχη ἄμα καὶ τόσα φωταῖνα μέρη; Μέλλων νὰ χύσης ποταμούς αἱμάτων, ἀναβαίνων ἐπὶ τὸν Ὀρόνον ἐχάριζες τὴν ζωὴν εἰς πάντας τοὺς ὀπωσθήποτε καταδεδεικασμένους. Τώρα παρέχων ἀπόλυτον ἐλευθερίαν λατρείας τοῖς χριστιανοῖς, μετ' ὀλίγον νύφραϊνεσσορίπτων αὐτοῦς βορὰν ἀθλίαν τῶν τίγρεων καὶ τῶν πανθήρων. Λακτίζων τῆς μητρὸς σου τὰ σπλάγχνα, ἐγκατελείπασο, γλυκὺς καὶ ἤρεμος ὡς ἀρνίον, εἰς τὰ φιλήματα ἀπελευθέρου ἐρωμένης. Σφάζων καὶ ὀργιάζων ἐφιλοσόφεις ἄμα καὶ ἐστιχοῦργεις μετὰ τοῦ Σενέκα. Καίων τὴν Ρώμην, ἐσκέπτετο ταῦτοχρόνως νὰ κόψῃς τὸν Ἰσθμόν. Παράδοξον κράμα μανίας καὶ μεγαλοφυΐας σχεδόν, ποιητῆς καὶ δῆμιος, μεγαλεπίβολος καὶ φρενήρης, βεβαίως δὲν ἦσο κοινὸς ἄνθρωπος. Ἀλλὰ ποῖων ἀντιθέτων ἀποκρύφων δυνάμεων τυφλὸν θῦμα καὶ ἔρμαιον ἐσύρεσο; Τί μυστικὰ πάθη σὲ ἐφλόγιζον καὶ τί ἀλλόκοτα ἐνστικτα σὲ ὄθουν; Ποῖα ἀνίκητος ὄρεξις καταστροφῆς ἄμα καὶ δημιουργίας σὲ ἐκίνει, υἱὰ τῆς Ἀγριππίνας, δολοφόνου τοῦ ἀδελφοῦ σου, ὄνειροπόλου κακοῦργου, ζοφεροῦ καῖσαρος;

* *

Ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ δὲν ἦτο ἀναμφιβόλως ἰδέα ἀρχοντος ἀξέστου, κτηνώδους ἢ παράφρονος. Ἦρκει δὲ καὶ αὕτη μόνη νὰ ἀλλοιώσῃ κατὰ τι ἐπὶ τὸ αἰμενέστερον τὴν περὶ τοῦ ρωμαίου αὐτοκράτορος ἐτυμηγορίαν τῆς ὑστεροφημίας. Πρὸ αὐτοῦ καὶ πολλοὶ

ἄλλοι εἶχον συλλάβῃ τὸ σχέδιον καὶ εἶχον ἀρχίστη μάλιστα τὴν ἐκτέλεσιν του. Ὀνομαστί δὲ πρῶτος ὁ Περίανδρος, ὁ ἐκ τῶν ἐπτά σοφῶν, τύραννος τῆς Κορίνθου, ἀναφέρεται ὡς πρῶτος εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ προκαταρκτικὰ ἔργα. Τὸ δὲ παράδειγμα αὐτοῦ εὖρεν ἱκανοὺς καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς μιμητάς. Ἄλλ' αἱ δοκιμαίαι εἰς ἀς προέβησαν δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῶσι κἄν ὡς σημαίνουσαι καὶ ἀπλῆν ἐναρξίν τῆς πραγματοποίησεως τῆς ὀρυχθῆς, πρῶτη δὲ ἀληθῶς σοβαρὰ ἀπόπειρα ἀπομένει ἡ τοῦ Νέρωνος, τῷ 66 ἢ 67 μετὰ Χριστόν. Οἱ σπουδαιότεροι μηχανικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐστάλησαν νὰ μελετήσωσι τὸ ἔδαφος καὶ τὸν καταλληλότερον τρόπον τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος. Οἱ γεωμέτραι ἐξετέλεσαν πάσας τὰς δεύσας καταμετρήσεις. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἀπαιτουμένων ἐξόδων κατηρτίσθη καὶ τὰ σχέδια καταστρώθησαν. Αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἐλάμβανε γνώσιν καὶ ἐξέφερε τὴν κρίσιν του περὶ αὐτῶν, ἐσιέπτετο δὲ νὰ μεταβῇ καὶ ὁ ἴδιος ὅπως παραστῆ καὶ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν. Πράγματι δὲ αὐταὶ ἤρχισαν μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἀκριβοῦς. Ἡ γραμμὴ ἐχαράθη ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀκροῦ εἰς τὸ ἄλλο, ἐπὶ τοῦ στενοτέρου μέρους τοῦ ἰσθμοῦ, καὶ ἡ σκαφὴ αὐτῆς προέβη ἐκατέρωθεν ἐφ' ἱκανόν, μετὰ δραστηριότητος ἐπιδιωκομένη. Ἡ διώρυξ ὠρύχθη μέχρι τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἰσθμοῦ ὑψώματος. Χιλιάδες δούλων ἐργάζοντο εἰς τὴν ἀνάρξιν καὶ τὴν ἐκβάθυσιν αὐτῆς. Μ' ὄλας τῆς μηχανικῆς τὰς ἀτελείας τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐγχειρήματος προσηνύοντο λίαν εὐάρεστα. Χάνδακες καὶ ὅσαι ὑπενόμειον ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν τὸ ἔδαφος καὶ δίκελλαι καὶ ἀξίνας καὶ λαστοὶ κατέτρωγον τῆς γῆς τὰ σπλάγχνα. Τοῦ ὑψώματος ἡ διάτρησις προεχώρει, πολλαπλᾶ δὲ φρέατα εἶχον σκαφῆ ἐντὸς αὐτοῦ. Ἄλλ' αἰφνης ἡμέραν τινὰ αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν ἐξ ἀπροόπτου διαμιᾶς, ἀδῆλον διατί. Τὸ ἔργον ἔμεινε ἡμιτελές, ἀκριβῶς ὅτε παρῆγε τὰς πλείονας ἐπιτυχίας ἐλπίδας. Αἱ χιλιάδες τῶν ἐργατῶν διεσκορπίσθησαν καὶ ὁ χρόνος δὲν ἐβράδυνε νὰ καταχώσῃ ἐκ νέου καὶ τοὺς χάνδακας καὶ τὰς ὁπάς καὶ τὰ φρέατα καὶ τὴν ἀνορύχθεισαν τῆς διώρυγος γραμμὴν.

Ἐκτοτε οὐδεμία ἄλλη ἀπόπειρα ἐγένεε πρὸς συνέχισιν ἢ τελείωσιν τοῦ ἔργου, μέχρι τοῦ 1882, ὅτε τὰ ἐγκαίνια νέας ἀποπέρας πρὸς διώρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ ἐκάλουν εἰς Καλαμακίον τοὺς ἀθηναίους ἀστους. Ἦτο δὲ ἀξιωματικῶς ἀληθῶς διὰ τὰς Ἀθήνας ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὑπὸ τὸ ἀνατέλλον φῶς θαυμασίας ἐαρινῆς πρωίας, πολὺ πρὶν ὁ ἥλιος φανῆ, ἐνῷ μόλις ἐρόδιζε τοῦ Λυκαβηττοῦ ἡ κορυφὴ καὶ προσεπα-

θει ν' ἀποβάλλῃ τὸν σκοτεινὸν αὐτοῦ πέπλον τὸ λευκὸν τῆς Ἀκροπόλεως κάλλος, ἐνθουσιῶμαι τῶν ἀμαξῶν τὴν μακρὰν σειρὰν κυλιομένων ἐν ὄρμῃ καὶ βίᾳ πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου διὰ τῆς κοιμωμένης ἐτι ἐρμαϊκῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος ἐξεγειρομένην νυσταλέαν καὶ τὸν πρόωρον αἰφνίδιον ὄρουσον καὶ τὸν συνωστισμὸν καὶ τὴν ταραχὴν. Καὶ ἔπειτα τὴν ἐν τῷ σταθμῷ κίνησιν καὶ τὴν βοήν καὶ τὰ ὠχρὰ ἐκ τῆς ἀφουνήσεως πρόσωπα καὶ τὸν σιδηροδρόμον ἀχθόμενον καὶ ἀσθμαινόντα ὑπὸ τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ δυσκόμιστον τῶν ἐπιβατῶν βάρος καὶ τὴν ἐν Πειραιεὶ φύρδην μίγδην ἐντὸς τῶν λῆμδων καὶ τῶν ἀτμοπλοίων ἐπιβίβασιν. Καὶ τὸν ἐκ τοῦ λιμένας ἀπόπλουν ἔπειτα δεκαπέντε περίπου ἀτμοπλοίων ἀνὰ ἓν ἐξερχομένων καὶ ἀκολουθούτων ἀλλήλα καὶ συμπλεόντων καὶ διαγωνιζομένων περὶ τάχους καὶ καταμέστων πλήθους ποικίλου ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ τὰ περιεργότατα ἐπεισόδια καὶ τὸν πνιγμὸν τριῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ πελάγει, ὡς νὰ ἐχρειάζετο καὶ ἀνθρωπίνῃ θυσίᾳ πρὸς ἐγκαίνισιν τοῦ εὐέλπιδος ἔργου, καὶ τὴν ἀποβίβασιν ὑπὸ τὸ ἀφόρητον αὐμὰ ἀνηλεοῦς ἡλίου ἐν τῇ παραλίᾳ καὶ τὸν βασιλέα καταφέροντα τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς γῆς κτύπημα δι' ἀργυρᾶς σκαπάνης, ἐνῷ ὁ πρωθυπουργὸς ἀπεκόμιζε τὸ ἐξαχθὲν χῶμα...

Τέσσαρα ἔτη συνεπληρώθησαν ἤδη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Τώρα δὲ συμφώνως πρὸς τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ἔπρεπε νὰ καλούμεθα εἰς τὸν ἐγκαίνιον τῆς διαβάσεως πλέον τῆς διώρυγος τὴν τελετὴν. Ἄλλ' οἱ ὑπολογισμοὶ ἀπεδείχθησαν ἐσφαλμένοι, μόλις δὲ μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη ἀπὸ σήμερον ἠδὲ δυνηθῶμεν νὰ παραστήμεν εἰς τοῦ ἔργου τὴν περάτωσιν. Ἰπεύθυνος ὅμως ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκίῳ ταύτῃ βραδύτητι δὲν φαίνεται νὰ εἴη ἡ ἀναλαβούσα τὴν ἐπιχειρήσιν ἐταιρεία. Εἰς τοιαῦτα μεγάλα ἔργα αἱ ἀπρόοπτοι δυσχέρειαι, αἱ μεταβολαὶ τῶν ἀρχικῶν σχεδίων, αἱ πρόσθετοι δαπάναι, αἱ διαψεύσεις τῶν ἐλπίδων ἐν πολλοῖς, εἶνε ἀναπόφευκτοι. Τὸ σπουδαιότερον ἀναμφιβόλως ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τῆς διωρυχθῆς τοῦ ἰσθμοῦ ζήτημα ἦτο νὰ προχωρήσῃ αὕτη μέχρι σημείου, παρέχοντος τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἐντὸς χρονικοῦ τινος διαστήματος δυνατοῦ τῆς συμπλήρωσεως τοῦ ἐγχειρήματος. Τοῦτο δὲ ἐπετεύχθη ἤδη προφανῶς. Αἱ ἐργασίαι προέβησαν μέχρι σημείου τοιοῦτου, ὥστε ἡ ἐγκατάλειψις νὰ μὴ εἴη πλέον οὕτε εὐκόλος οὕτε συμφέρουσα. Ὁ συγκρίνων τὸν πίνακα τῆς καταστάσεως τῶν ἐργασιῶν κατὰ τὸ 1884 πρὸς τὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους βλέπει καταφανῶς ὅτι τὰ τρία σχέδον τέταρτα τοῦ ὅλου ἔργου ἔχουν ἤδη συντελεσθῆ. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ὑπολειπόμενον εἶνε καὶ τὸ δυσκολώτερον

ἢ μάλλον εἰπεῖν τὸ κυρίως δύσκολον. Ἄλλ' ἐν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον λόγιον, ἡ ἀρχὴ εἶνε τὸ ἥμισυ τοῦ παντός, τὰ συντελεσθέντα ἤδη τρία τέταρτα δὲ εἶνε βεβαίως κἄτι τι περισσώτερον.

Ὁ διελθὼν ἄλλοτε τὸν ἰσθμὸν δυσκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν σήμερον ὑπὸ τὴν νέαν του μορφήν. Μεγάλῃ λευκῇ χαράδρᾳ διατρέχει τὸ πλάτος αὐτοῦ κατ' ὄρθην τὴν ἑκτασιν. Ἀπὸ τῶν δύο ἐξόδων αὐτῆς ἡ θάλασσα εἰσέρχεται ἐλευθέρως ἤδη, εἰσβάλλει ἐντὸς τῆς γῆς μέχρις ἀποσάσεως εἰκοσι καὶ ἰσως περισσοτέρων μέτρων ἐκατέρωθεν. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πελοποννήσου εἶνε ἤδη κερωρισμένη ἀπὸ τῆς Στερεᾶς, καὶ οἱ δύο ἀδελφαὶ συνεχόνται ἀκόμη μόνον διὰ λεπτῆς λωρίδος εἰς τὸ βάθος τῆς χαράδρας, ὡς οἱ Σιαμαῖοι, ἦν διως καὶ αὐτὴν ὁ σημεῖραι ἀποκόπτουν οἱ ἐργαζόμενοι. Γέφυρα δωμασθηρὰ, στερεωτάτη, συνδέει αὐτὰς καὶ πάλιν, ἐγειρομένη ἀνωθεν τοῦ χάους. Γήλοφοι ἀνύπαρκτοι τέως ὑψοῦνται ἐπ' αὐτοῦ, βουνὰ δλόκληρα φαιοῦ χρώματος, ἀπορριπτομένου ἔξω τῆς διώρυγος, ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς. Ὅπου δὲ ὑπερήφανον ἐκύρτου τὴν ράχιν του τὸ φυσικὸν τοῦ ἔδαφους ὑψωμα, χαινεῖ ἤδη βάρβαρον βαθύ, κρημνὸς μέγας, πλατεῖα καὶ μακρὰ τάφος. Ἀκατοίκητος ἐξετείνεται πρὶν ἢ ἐρημία του, κατὰφυτος μόνον, ἀνθηρὰ καὶ πρασινῆ. Ἄλλὰ μετὰ τῶν κλάδων καὶ τῶν φύλλων ὀρθοῦνται ἤδη κομποὶ μικροὶ οἰκίσκοι, ἐσπαρμένοι ἀνὰ μικρὰ διαστήματα, κατ' ὄρθην τὸ μήκος τῶν πλευρῶν τῆς διώρυγος, καταφύγια τῶν ἐργατῶν πρόχειρα, κατασκευασμένα ἐξ ὑπογείου ἐκ σιδήρου, ἐκ λίθων ἢ ἐκ χωμάτων, ἀλλοῦ ἀραιοῦμενοι, ἀλλοῦ πυκνοῦμενοι καὶ καταρχόμενοι ἀπὸ τῶν δύο ἀκρῶν ὅπως συγκεντρωθῶσιν ἐνούμενοι εἰς τοὺς δύο ἀντιθέτους συνοικισμοὺς τῆς ἰσθμίας καὶ τῆς Ποσειδωνίας, τὸν πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ εἰσόδου καὶ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Κορινθιακὸν ἐξόδου. Ἡ ἀμαξία καὶ οἱ ἡμίονοι διεπέρων ἄλλοτε μετὰ κόπου αὐτόν, ἀναρριχώμενοι βραδέως τὴν ὄρμην του. Ἄλλ' ἤδη ὁ σιδηροδρόμος παταγεὶ μετέωρος διερχόμενος ὑπεράνω τῆς γεφύρας καὶ συρίζει. Πρὸς τὸ σύριγμα δὲ αὐτοῦ ἀνταποκρίνονται μυρριοὶ ἄλλοι συριγμαὶ εἴτε ἀπὸ τῆς διώρυγος, εἴτε ἀπὸ τῶν ὀρυσομένων ὑποχθονίων ἐγκάτων αὐτῆς, εἴτε ἀπὸ τῶν ὄχθων τῆς. Πλατεῖαι τροχιαὶ διασταυροῦνται κατὰ παντοίας διευθύνσεις καὶ ἐπ' αὐτῶν κυλιόνται στένοντα τὰ φορητὰ τραῖνα, τὰ ἐκτελοῦντα τὴν ἰδιαιτέραν τῶν ἐργασιῶν ὑπηρεσίαν. Ἰπερμεγέθεις μηχαναὶ, βορβοροφάγοι, βαροῦλλα, ἐλκνηρα, τηλεγραφικοὶ στύλοι, ἀνυψοῦσι πρὸς τὸν οὐρανὸν μακροὺς σιδηροὺς βραχίονας, ὀξείας κορυφᾶς, μαύ-

ρους σωλήνας. Ἀπὸ κειροῦ εἰς κειρὸν κρότος δεινὸς ἀκούεται, σείεται τὸ ἔδαφος ὡς ἐκ δονήσεως ἐνδομύχου, νέφη κονιορτοῦ ἀνέρχονται εἰς τὸν ἀέρα, ὁσμὴ πυριτίδος καὶ δυναμιτίδος πληροὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Παράδοξα μελανὰ τέρατα ἐξέρχονται τῶν ἐνδοτάτων σπλάγγων τοῦ ἰσθμοῦ μυκώμενα, ἐξ ὑπογείων ὀπῶν καὶ στοῶν, ἀτμήλατα. Ὁ ἥλιος φωτίζει ἀνωθεν τὰ βάθη τῆς τεχνητῆς χαράδρας, λάκκους καὶ βύθρους καὶ φρέατα καὶ ὑπονόμους καὶ αὐλακας, καὶ ἀξίνας καὶ σκαπάνας καὶ πελέκεις καὶ πτύα καὶ ἀνθρώπους, πληθὺν περιεργῶν καὶ ποικιλόμενους, ἄλλους κυλιόντας πεφορτωμένους χαιραμάξας, ἄλλους ἀνασκαπόντας τὸ ἔδαφος, ἄλλους πλήττοντας τὰς πλευρὰς ὅπως εὐρύνοσιν ἢ λειάνωσιν αὐτὰς ἐτι μᾶλλον, ἄλλους ὀρθίους, ἄλλους κύπτοντας, ἄλλους μετεώρους ἐντὸς σχισμῶδων ἢ ἐπὶ κλιμάκων ἀνερχομένους καὶ ἐργαζομένους εἰς τὸ ὕψος τῶν τοίχων τῆς διώρυγος, ἄλλους κρεμαμένους ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ὄρμων τῆς δένδρων διὰ σχοινίων πρὸς τὰ κάτω, θέαμα ἀλλόκοτον καὶ ἐκπλήκτον, ὡς μυρμηκῶν νομίζεις συναχθέντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ προσπαθούτων νὰ ὀρύξωσι φαλεὰν ἢ ποντικῶν ἀγωνιώντων νὰ καταφάγωσι τυροῦ τεμάχιον. Καὶ ἡ γῆ φαίνεται, ἐγκλείουσα τὴν μυρμηκίαν ταύτην ἐν αὐτῇ, ὡς νὰ ζωογονῆται, ὡς νὰ λαμβάνῃ ψυχὴν, καὶ συνεχεῖς ἦχοι, ἀδιάλειπτοι ὄρυθοι, ἰδιόρρυθμοι πάταγοι, ἐξωτικοὶ δούποι ἀναδιδόνται ἐπ' αὐτῆς, ὡς ἀνεξήγητος καὶ μυστηριώδης δημιουργία νὰ τελεῖται μέσα τῆς!

Ἡ γραμμὴ, ἣν ἠκολούθησεν ἡ διώρυξ, εἶνε κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ σχεδίου τοῦ Νέρωνος. Ἀπετηρίαν ἔχουσα τὸν κόλπον τοῦ Καλαμακίου, ὀλίγω νοτιώτερον τῆς δμωνόμου πολίχνης, διασχίζει εὐθεία τὸν ἰσθμὸν εἰς τὸ στενοτέρου αὐτοῦ μέρος, ὅπως καταλήξῃ εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον αὐτοῦ, εἰς τὸν κόλπον τῆς Ποσειδωνίας, ὀλίγω βορειότερον τῆς Νέας Κορίνθου. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶνε ἐξ ἑξακλιόμετρων καὶ τριακοσίων μέτρων περίπου, τὸ βάθος μέτρων ὀκτώ καὶ τὸ εὖρος τῆς ἐπιφανείας τῆς μέτρων εἰκοσι δύο. Ἀμφότεραι ὅμως αἱ ἐκβολαὶ αὐτῆς ἔχουσιν εὐρυθῆ πολὺ περισσώτερον, τὸ δὲ ἀνοιγμα τοῦ στομίου ἐκάστης αὐτῶν φθάει μέχρι πλάτους ἑκατὸν μέτρων. Ἀπὸ τοῦ κέντρου τὸ ἔδαφος κατέρχεται πρὸς τὸ μέρος τῆς Κορίνθου ἡρέμα ἐν ἐπικλίσει ἐνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου χιλιομέτρου, πρὸς δὲ τὸ μέρος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐν ἀποκλίσει τριῶν τετάρτων τοῦ χιλιομέτρου. Ἀκριβῶς δὲ ἐν τῷ κέντρῳ ὄγκουται εἰς κορυφῶμα μέγα, γήλοφον συμπαγῆ, διαμέτρου μὲν τεσσαράκοντα πέντε μέτρων, ὕψους δὲ μέχρις ὀγδοήκοντα πέντε μέτρων ὑπεράνω

της επιφανείας της διώρυγος. Η διάτρησις δὲ τούτου τοῦ γήινου ὄγκου ἀποτελεῖ καὶ τὸ δυσκολώτερον ἔμα καὶ δαπανηρότερον τμήμα τῆς ὅλης γραμμῆς. Ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐξόδων ἡ διώρυξ ἐκάφη ἤδη ἐφ' ἱκανὸν μέχρι τῆς επιφανείας τῆς θαλάσσης, ἥτις καὶ εἰσέρχεται ἕως μικροῦ τινος διαστήματος, ὡς προελέχθη, ἐντὸς αὐτῆς. Ἡ περαιτέρω ἀνασκαφὴ ὅμως τοῦ ἐπιπέδου ἐδάφους ἐγκατελείφθη ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἤρξατο ἡ σκαφὴ καὶ ἡ ἀνόρυξις τοῦ ὄγκου. Ἡ ἐκχωμάτωσις δὲ καὶ ἡ ἐκβάθυνσις τούτου θέλει προῆθι μέχρις οὗ ἡ κοίτη τῆς διώρυγος φθάσῃ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης. Τότε δὲ αἱ βοροροφάγαι θέλουσι ἐκχωματώσῃ καὶ βαθύνῃ τὸ ἐκατέρωθεν τοῦ γηλοῦ ὑπολειπόμενον ἀσκαπτον μέρος τῆς διώρυγος καὶ ἡ θάλασσα θὰ εἰσρεύσῃ ἀπὸ τῶν δύο μερῶν. Ἡ διάτρησις ἐπομένως τοῦ γήινου αὐτοῦ οἰδήματος ἐπιδιώκεται δραστηρίως καὶ πᾶσα ἡ ἐργασία ἔχει συγκεντρωθῆ ἐν αὐτῇ. Μ' ἔλην δὲ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν διάφορον σύστασιν αὐτοῦ ἡ βραδύτης δὲν θὰ ἦτο σπουδαία καὶ ἡ δυσχέρεια μεγάλη. Ἄλλ' ἀπρόοπτος ἀνακάλυψις θέλει ἐπιφέρει ἀναποφύκτως τὴν τε αὐξήσιν τῶν δαπανῶν καὶ τοῦ ὀρισμένου χρονικοῦ διαστήματος τὴν παράτασιν. Καθ' ὅλας τὰς προηγηθείσας ἐρεῦνας καὶ βολιδοσκοπήσεις, συμφώνως δ' ἔτι καὶ πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἀνακαλυφθέντων φρεάτων, εἴτινα εἶχον ὄρυθῆ ἐπὶ Νέριωνος, ὑπετίθετο ὅτι τὸ σύνολον τοῦ συμπαγοῦς βουνοῦ ἀπετελεῖτο ἰσομερικῶς μέχρι τοῦ βάθους ἐκ βράχων, ὁτινες καὶ διασχίζόμενοι θὰ ἐξηκολούθουν νὰ εἶνε πεπρωτισμένοι δι' ἱκανῆς φυσικῆς ἀντοχῆς, ὅπως ἀποτελέσωσι τὰς παρειὰς τῆς διώρυγος, χωρὶς νὰ εἶνε ἀναγκαῖα ἡ κατ' ἄλλον τρόπον ὑποστήριξις τῶν. Περιέργως ὅμως, ὑπὸ τὸ σκληρὸν λίθινον στρώμα, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὄγκου, εἰς τὸ βάθος, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ὑπὸθεν θὰ διέλθῃ ἡ κοίτη τῆς διώρυγος, ἀποτελεῖται ἐξ ἀργιλλωδῶν στρωμάτων, μὴ παρεχόντων βεβαίως οὐδεμίαν ἐγγύησιν ἀντοχῆς, αὐτως ὡστε σοβαροὶ φόβοι φθορῶν καὶ καταπτώσεων τῶν πλευρῶν γεννῶνται. Ἀνάγκη ἐπομένως ὅπως αἱ παρειὰὶ τοῦ βάθους τῆς διώρυγος μέχρι τῆς επιφανείας αὐτῆς ὑποστηρίχθωσι διὰ τοιχωμάτων ἰδιαίτερων ἐπὶ τούτῳ, ὡν τὸ ὕψος θέλει φθάσῃ τὸ ὀλιγώτερον τὰ δέκα μέτρα καὶ τὸ μήκος τὰς τρεῖς χιλιάδας καὶ ἑκατόσια μέτρα. Ἐπιτροπὴ εἰδικῆ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλεῖσα ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ἐξετάζει ἤδη ἐπιτοπίως τὰ ἀπαιτούμενα νὰ ἐκτελεσθῶσι συμπληρωματικὰ ἔργα καὶ τὰς μελλούσας προσθέτους δαπάνας. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ ἄλλη ἐπιτροπὴ, ἐκ μέρους τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως πλέον, πρόκειται νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὰ ἐκτελεσθέντα μέχρι τούδε ἔργα εἶνε τοιαῦτα, ὡστε νὰ δικαιολογῶσι τὴν παράτασιν τῆς προ-

θεσμίας πρὸς τελείαν τομὴν, ἣν ὄριζεν ἡ ἀρχικὴ σύμβασις μετὰ τῆς ἐταιρίας, καὶ ἥτις ἐλήξεν ἤδη, ὡς ἐπίσης καὶ ἂν αἱ ἐπελθοῦσαι δυσκολαὶ καὶ βραδύτητες προήρχοντο ἀληθῶς ἐξ ἀπροόπτων λόγων ἢ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν.

* *

Πρόδηλον ὅμως εἶνε ὅτι ἡ ἐπιδιώξις τῶν ἐργασιῶν μετὰ πάσης δραστηριότητος δὲν θὰ εἶνε δυνατόν ν' ἀμφισβητηθῇ. Ὁ θέλων νὰ πεισθῇ περὶ τούτου δὲν ἔχει ἢ νὰ ἴδῃ τὰ τεχνικὰ ἔργα, ἅτινα κατεσκευάσθησαν, τὸ ποσὸν τῶν γενομένων ἐκχωματώσεων καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἐδάφους.

Ἡ σιδηρὰ λόγου χάριν γέφυρα τοῦ σιδηροδρόμου εἶνε ἔργον καὶ χρόνον ἀπαιτήσαν καὶ ἱκανὰ στοιχίαν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν σπουδαῖον. Κατασκευασθεῖσα ὅσω τὸ δυνατόν μᾶλλον στερεὰ καὶ εὐρεῖα, βασιζομένη ἐπὶ ἰσχυρῶν χιαστῶν ὑποστηρικμάτων καὶ προσηρμοσμένη ἀρρήκτως ἐπὶ τῶν ὄχθων, ἐγείρεται μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐναερία εἰς ὕψος τεσσαράκοντα ἐξ ἑπτῶν ὑπεράνω τῆς επιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶνε ὀγδοήκοντα μέτρων. Εἶνε δὲ κεχωρισμένη ἔμα διὰ σιδηροῦ κικλιδῶματος εἰς δύο μέρη, ἐκείθεν τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται ἐστρωμένοι αἱ τροχιαὶ καὶ περῶσι τὰ τραίνα ἐντεῦθεν δὲ διέρχονται αἱ ἀμαξαὶ καὶ οἱ διαβάται.

Ἄλλη μικροτέρα γέφυρα, μέλλουσα ν' ἀραιρεθῇ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν, εὐρίσκεται παρὰ τὴν πρὸς τὴν Ἰσθμίαν ἐκβολὴν τῆς διώρυγος, συνδέουσα τὰς δύο ὄχθας, κάτωθεν τῆς ὁποίας ἐφθασεν ἤδη τὸ ὕδωρ.

Μεγάλοι κυματοθραύσται (brise-mer) κατεσκευάσθησαν παρὰ τὰς ἐκβολὰς, ἐν τε τῇ Ἰσθμῇ καὶ τῇ Ποσειδωνίᾳ, ὅπως προστατεύωσι τοὺς κολπίσκους τούτους κατὰ τῆς ὁρμῆς τῆς θαλάσσης.

Πολλὰ καὶ ποικίλα ἄλλα ἔργα, εἶνε πρὸς πρόσοδον τῶν ἐν γένει ἐργασιῶν εἴτε πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐργαζομένων, δεξαμεναὶ, στακί, κλίμακες, ὑδραυλικὰ μηχανήματα, φορτηγίδες, σχεδία, ἐμφανίζονται ἀνά πᾶν βῆμα.

Εὐρεῖα ἐργοστάσια, ἰδρυθέντα ἐν ἀμφοτέροις ταῖς συνοικισμοῖς, κατασκευάζουσιν ἢ διορθοῦσι τὰς διαφόρους μηχανάς.

Ἄλλὰ τὸ ἄξιον μείζονος προσοχῆς εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ στρώσις τῶν διὰ τὴν ἰδιαίτερον ὑπηρεσίαν τῆς διώρυγος σιδηροδρόμων. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ ὑπ' αὐτὴν οἱ σιδηροδρόμοι οὗτοι καταλαμβάνουσιν ἑκτασιν τριάκοντα καὶ τεσσάρων ὅλων χιλιομέτρων. Αἱ τροχιαὶ αὐτῶν εἶνε πλατεῖαι, σχεδὸν ὅσον αἱ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς. Λειτουργοῦσι δ' ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ἕως δεκατέσσαρας ἀτμάμαξαι, ὡν ἐκάστη σὺρει κατ' ἐλάχιστον ὅρον τριάκοντα καὶ πέντε βαγόνια.

Ἐξῶσται, ἐγερθέντες χάριν μετεωρολογικῶν ἢ ἄλλων παρατηρήσεων, διακρίνονται ἀνὰ μικρὰ διαστήματα ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῶν ὄχθων τῆς διώρυγος.

Τηλεγραφικὰ δὲ σύρματα καὶ τηλεφωνικὰ γραμμὰ διασταυροῦνται κατὰ παντοίας διευθύνσεις.

* *

Ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἔργων τῆς διώρυγος εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον εὐαρέστων καὶ ἐνδιαφεροῦσιν ἐκδρομῶν εἰς τὰ περίχωρα τῆς πρωτεύουσας. Διὰ τοῦ πρῶτου σιδηροδρόμου ἀναχωρεῖ τις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ τὸ γλυκύτατον φέγγος τῆς ἀνατελλούσης ἡμέρας ἀπολαμβάνει τοῦ θαυμαστοῦ θεάματος τῆς ἀττικῆς πεδιάδος, τοῦ Σαρωνικοῦ, τῶν κρημνῶν καὶ τῶν κολπίσκων τῆς Κακῆς Σκάλας καὶ τῶν πυκνοφύλλων δρυμῶν τῆς Κινέτας. Περὶ τὴν ἐνδεκάτην φθάνει εἰς Καλαμάκιον, ὅθεν πεζῇ, ἀκολουθῶν τὴν κατάφυτον παραλίαν, ἢ διὰ λέμβου, ἡμέρα λικιζομένης ὑπὸ τῶν ἀπαλῶν κυμάτων τοῦ γραφικωτάτου λιμένος του, παραιοῦται ἀπέναντι, εἰς τὴν εἰκοσιλεπτὰ τῆς ὥρας ἀπέχουσαν Ἰσθμίαν. Ἐκεῖ ἐπισκέπτεται τὰ ἐργοστάσια, τὰς ἀποθήκας, τὸν συνοικισμόν, γευματίζει εἰς ἰταλικὴν τινα τρατόριαν καὶ ἀπέρχεται, εἰσχωρῶν πεζῇ ἐντὸς τῆς γραμμῆς τῆς διώρυγος. Ἡ διάσχισις δὲ αὐτῆς, μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαίων σταθμῶν καὶ ἐν πάσῃ ἀνέσει, γίνεται ἐντὸς δύο τὸ πολὺ ὥρων. Τελικὸν δὲ αὐτῆς σημεῖον εἶνε ἡ Ποσειδωνία, ὑπόθεν, ἀκολουθῶν πάλιν τὴν κορινθιακὴν πλέον παραλίαν, μεταβαίνει τις εἰς Κόρινθον, ἐνθα διέρχεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον καλῶς τὴν νύκτα. Τὸ πρῶτ' εἶ, ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐκδρομῆς, δύναται νὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ κωνοειδῆ Ἀκροκόρινθον, ὅθεν μαγευτικὸν ἐκτείνεται κάτω τὸ πανόραμα τῶν πελοποννησιακῶν πεδιάδων, δίωρος ἀνάβασσις, ἐξ ἧς ἐπανερχομένους σὰς ὑποδέχεται περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὁ σιδηροδρόμος, μεταφέρων ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν πρωτεύουσιν.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ.

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Βιοβιογραφία Ἡλ. Περτι.—Μεταφράσις Α. Β.)

[Συνέχεια ἴδου προηγούμενον φύλλον.]

Πεντήκοντα περίπου πρόσωπα, παιδία τὰ πλείστα, ἐθορύβουν χλευάζοντα καὶ βωμολοχοῦντα κύκλω γυναικῶς ἐνδεδυμένης ἀλλοκότως καὶ μικροῦ παιδίου παραδόξως ἐπίσης ἐνδεδυμένου, ὅπερ ἐκράτει ἐκείνη ἀπὸ τῆς χειρὸς.

Περὶ τὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἡ γυνὴ αὐτὴ καὶ τὸ παιδίον ἦσαν ἡ Φακινέτα καὶ ὁ θετὸς τῆς υἱός.

Αἱ φρενοτροπίαί τῆς μαρᾶς πολλοὺς πολλὰκις ἐξήγειρον τοιοῦτους θορύβους· ἀλλ' ἡ Φακινέτα πρῶτη ἐγέλα δι' αὐτοὺς καὶ ἡ συρροὴ διελύετο. Ἄλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ ταλαιπωρὸς γυνή, ἡ τοσοῦτον συνήθως εὐθυμὸς καὶ ἄκακος, ἐφαίνετο ἐκμανῆς ἐξ ἀγανακτήσεως. Διελομένη πανταχόθεν καὶ κωφαινομένη ὑπὸ τῶν κραυγῶν καὶ τῶν σαρκασμῶν, ἐσφάδαζεν ἀληθῶς ἀμυνομένη πρὸς τὸν ὄχλον. Οἱ κόλαφοι καὶ τὰ λακτίσματα εἴτινα γοργῶς καὶ ἀφειδῶς διένεμε κύκλω τῆς εἰχὸν πως ἐλαττώσει τὸ θράσος τῶν τολμηροτέρων, ὁ δὲ κύρ Ζωζὺς, κρατερός ἐπίκουρος, ἐλάκτιζε καὶ αὐτὸς ὅσον ἠδύνατο. Ἡ χειροδικία αὐτῆ εἶχε τέλος ἐξοργίσει τὸ πλῆθος, καὶ ἐν μίῳ τῶν καγχασμῶν του διεκρίνοντο ἡδὴ, ὡς εἶπομεν, ἀπειλαὶ καὶ κατάραι.

Αἱ κυριαὶ καὶ ὁ συμβολαιογράφος, καίτοι ἀνεγνώρισαν τὴν Φακινέταν, δὲν ἤξευρον τί νὰ υποθέσωσιν, ὅτε ἡ φωνὴ τῆς παραφρονος, δεσπόζουσα τοῦ θορύβου, ἐξήγησεν εἰς αὐτὰς τί συνέβαινε.

— Δὲν ἐντρέπεσθε, ἔλεγεν ἡ Φακινέτα εἰς τοὺς δῖονκας τῆς, νὰ μεταχειρίζεσθε ἔτσι μία μητέρα καὶ τὸ παιδί τῆς;... Εἶνε παιδί μου σὰς λέγω, εἶνε ὁ Ἰάκωβός μου, ποῦ ἐμεγάλωσε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέθη πάλι εἰς τὴ γῆ, διὰ τὸ χατῆρι μου τὸν ἔφερα νὰ τὸν καμαρώσετε, καὶ σεῖς τοῦ πετάτε πέτρας! Βρωμόπωαιδα!... ἕνα σας μόνον νὰ βάλῃ χεῖρι ἐπάνω του!... Μάλιστα, μάλιστα! εἶνε ὁ Ἰάκωβός μου, ποῦ εἶχα χαμμένον.

— Εἶνε ὁ Ζωζὺς, ὁ σχοινοβάτης, τὸν ξέρομε! ἐφώνησεν ἀγυῖοποις, τακτικῶς τῶν ὑπαίθρων θεαμάτων φοιτητῆς τὸν γνωρίζω ἐγὼ, καὶ ἄς μὴ φορῆ τὴν περὸνκά του!

— Ἡ Φακινέτα τὸν ἐκλεψε, ἀνεκραύγασεν ἄλλος. Ἀλλὰ θὰ τῆς τὸν πάρῃ πάλι ὁ Πρακλῆς καὶ ἡ Ἀμερικάννα.

— Μπορεῖ καὶ νὰ τὸν ἀγόρασει εἶπε τρίτος, καὶ ὁ τὸν ἀγόρασε φτηνὰ, τόσο ἀσχημὸς ποῦ εἶνε.

Οἱ λόγοι οὗτοι περιήγαγον εἰς μανίαν τὴν Φακινέταν. Ὄρμησεν ἐκθύμως κατὰ τοῦ συρφετοῦ, ἐνῶ ὁ λεγόμενος Ἰάκωβος ἠγωνίζετο καὶ αὐτὸς διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν του. Τὸ πλῆθος, προσβαλλόμενον οὕτως ἐξοργισθῆ ἔτι μᾶλλον, καὶ ἐδιπλασιάσθησαν αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ βλασφημίαι. Ἡ παραφρων καὶ ὁ προστατευόμενός της ἐδέχοντο ἀλλεπάλληλα ὀπισθεν κτυπήματα, οἱ λίθοι δὲ καὶ ἄλλα οὐχ ἦττον φοβερὰ βλήματα ἐπιπτον περὶ αὐτῶν ὡς χάλαζα.

Ἡ κρίσιμος θέσις τῶν συνεκίνησε ζωηρῶς τὰς κυριαὶς Δυχαμὲλ καὶ τὸν συμβολαιογράφον αὐτόν.

— Παναγία μου! ἐφώνησεν ἡ Ἀδριανή, αὐτὰ τὰ παληόπαιδα θὰ τὴν σκοτώσουν χωρὶς ἄλλο τὴν δυστυχισμένην αὐτὴν τρελλήν, καὶ αὐτὸ τὸ πτωχὸ παιδί, τοῦ τὸ ἐπεριμάζευσε βεβαίως ἀπὸ εὐσπλαχνίας.

— Ἐίπε φοικτόν! προσέθηκεν ἡ κυρία Δυχαμέλ. Κύριε Περρέν, δὲν εἶνε τρόπος νὰ φέρωμεν μέσα τὴν Φακινέταν καὶ τὸ παιδί, διὰ νὰ σωθῶν ἀπὸ τὰς προσβολάς;

— Τώρα νὰ ἰδῶ, κυρία μου, εἶπε δὲ συμβολαιογράφος, κατευθυνόμενος ταχέως πρὸς τὴν θύραν.

— Φερέτε τους ἐδῶ, ἐφώνησεν ἡ Ἀδριανή, νὰ τοὺς ἡσυχάσωμεν κάπως μὲ καλοὺς λόγους.

Ὁ θύρῳδός ἠδύκταν ἐν τῇ ὁδῷ. Εἶχεν ἤδη σχισθῆ τὸ φέρεμα κ' ἐκυμαίνετο ἡ κόμη λυτῆ τῆς ταλαιπώρου Φακινέτας, ἡ δὲ Ἰάκωβος, καί- τόν ἔδρακνεν, ἐλάκτιζε κ' ἔσχιζε διὰ τῶν ὀνύχων ὅσον πλέον ἠδύνατο, ἦτο πλήρης μωλώπων. Τὸ στίφος τῶν ἀγιοπαίδων, ὡς κυνῶν ὠρυομένων ἀγέλης, διασκορπίζετο μὲν κ' ἐτρέπετο εἰς φυγὴν, ὡς ἀκίαν ἀνθίσταντο ἐπιστρεφόμενα τὰ ὑμμάτια των, ἐπανήρητο δ' ἐπιτιθέμενον μετὰ νέας ὁρμῆς, ἅμα ὡς ἐκείνα ἔστραφον τὰ νῶτα.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Περρέν, συνόδουμένου ὑπὸ τῶν γραφέων του, ἐπέτρεψε κάπως τὰ παιδία καὶ τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἔστησαν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, φωνασκοῦσαι πάντοτε. Ἡ γενναία Φακινέτα ἠθέλησε νὰ ὠφελήθῃ ἐκ τῆς ἐπελευθύνσης ἐπικουρίας, ἵνα προβῆ εἰς νέαν ἐπίθεσιν, ἡ δὲ θεὸς τῆς υἱός, ἅγιος αὐτῆς, ἦτο ἔτοιμος νὰ μιμηθῆ τὴν γενναϊότητά της. Ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος ἐπλησίασεν ἐπιβλητικῶς, ἔλαβε τὴν Φακινέταν ἀπὸ τοῦ βραχιόνος καὶ τὴν προσεκάλεσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῶ οἱ γραφεῖς γελῶντες ἀπεκώλυον τὸ πλῆθος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ παράφρων, ἐν τῇ πολεμικῇ της ὁρμῇ, δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένη νὰ περάνῃ τὸν ἀγῶνα, ἡ κυρία Δυχαμέλ ἐφώνησεν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου:

— Ἐμῶς μέσα, Τερέζα, ... ἀναίθια ἐπάνω... Ἡ Ἀδριανή κ' ἐγὼ θέλομεν νὰ σὲ ἰδοῦμεν.

Ἡ Φακινέτα ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἰδοῦσα τὴν μητέρα καὶ τὴν κόρην ἔβαλε κραυγὴν χαρᾶς.

— Ἐρχομαι, ἔρχομαι, καλαὶ μου κυρία, ἐφώνησε. Θέλετε νὰ γνωρίσετε τὸν Ἰάκωβον βέβαια; Εἶνε υἱός μου, πραγματικῶς υἱός μου! Αὐτοὶ δὲν τὸ πιστεύουν, εἶνε ἀχρεῖοι καὶ ἀνόητοι!

Καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν ἄνευ ἀντιστάσεως:

Ἄμα ὡς εἰσῆλθεν ἐκλείσθη ἡ θύρα, φωνὴ δὲ τις, ἀστελεῶς ἐπιβλητικῆ, ἠκούσθη ἀπὸ παραθύρου τοῦ ἰσογείου ὀρόφου, ἀγγέλλουσα, ὅτι πᾶς ὅστις ἤθελε πλησιάσει θὰ κατεβρέχετο ἀμειλίχτως.

Ἡ ἀπειλή αὐτὴ παρήγαγε βεβαίως τὸ ἀποτέλεσμά της, διότι σύσσωμον τὸ σκυλολόγιον ἤρχισε διαλυόμενον, καὶ μόνον περιέργοι τινες, ἦκιστα ἐπιθετικοί, ἀπέμειναν μετ' ὀλίγον πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ συμβολαιογράφου.

Ἡ Φακινέτα καὶ ὁ ὑποτιθέμενος υἱός της, ὠδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου, εἰσῆχθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ τότε κτενοήθη ἡ ἀφορμὴ τῶν χλευασμῶν τοῦ ὄχλου τῆς Βαβραῖ. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ παράφρων ἔφερε πολλαπλασίους ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων της τοὺς ἐκ ταινιῶν κορύμβους καὶ τὰ ἐκ μαραιμένων ἀνθίων κοσμήματα, ἔσκεπε δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς διὰ κεκρυφάλου ἐκ τουλίου, ὃν ἐκόσμουσαν ταινίαι πολύχρωμοι περιβάλλουσαι τὴν μορφήν αὐτῆς δι' ἡλοκλήρου τοῦ ἡλιακοῦ πρίσματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ παιδίον, εἶχε κατασκευάσει δι' αὐτὸ, ἐκ παλαιᾶς ροδόχρου ἐσθῆτός της, ἐνδυμασίαν πλήρη, ἐφροστρίδα, ὑπενδύτην καὶ περισκελίδα, καὶ κοσμήσει αὐτὴν ἐπίσης διὰ ταινιῶν καὶ σειραδιῶν. Τοῦ ἐφόρεσε δὲ πέτασον ἀχύρινον, μετὰ συντεθλασμένου λεπτοῦ πτεροῦ, κ' ἐβοστρύχισε τὴν ἀκτέμιστον κόμην του, ὑπερ ἀνεδείκνυεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἡλιοκαθῆ καὶ ὑπουλον μορφήν τοῦ παιδός. Ὑπὸ τοιαύτην ἀνεβολὴν οὐδέποτε ὁ Ζωζὸς εἶχε παραστῆ κωμικώτερος, καθ' ὃν χρόνον διέτρεχε τὰ ὑπαιθρα θιάματα μετὰ τοῦ ἀπαρμιλίτου θιάσου του.

Ἀκριβῆ ὁμῶς ἔνοιον τῆς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν θεὰς τῆς Φακινέτας καὶ τοῦ θεοῦ της υἱοῦ δύναται τις νὰ μορφώσῃ, ὅταν ἀναλογισθῆ ὅτι ἔφερον ἀμφότεροι πολλαπλά τὰ ἴχνη τῆς προσφάτου πάλης, ὅτι τὸ ἀκτινοβόλον σκούφωμα τῆς τρελλῆς ἐκκλινε ἐπὶ τοῦ ὠτός της, ἐνῶ ἐτέρωθεν προέκυπτον ἀφρονεῖοι αἱ βύστρυχοι τῆς κόμης της, ὅτι ὁ δῆθεν Ἰάκωβος εἶχε σχίσαι ἐν τολμηρᾷ ἐφόδῳ τὴν ροδόχρουν αὐτοῦ περισκελίδα, καὶ ὅτι ὁ λευκόπτερος αὐτοῦ πέτασος ἦτο κατεσπιλωμένος διὰ βορβόρου.

Ἐσπευσαν νὰ τοὺς καθίσουν, διότι ἦσαν καὶ οἱ δύο ἠφανισμένοι ἐκ τῶν προσφάτων γεγονότων. Ἡ κυρία Δυχαμέλ ἐπανάλαβε τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἡ δὲ Ἀδριανή ἔφερε δίπυρα καὶ ἰσπανικὸν οἶνον, καὶ προσέφερον εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον, ὅπως τοὺς ἀναζωογονήσῃ. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ζωζὸς παρετήρησε δυσπίστως τὸ ἀγνωστον ποτόν, μόλις ὁμῶς ἐγεύθη κ' ἐκένωσεν ἀμέσως τὸ ποτήριόν του, ἐπεθύμησε δὲ καὶ νέαν δόσιν, ἐνῶ κατεβρόχιζε τὰ παρατεθέντα τριγᾶλια.

Αἱ κυρία Δυχαμέλ, ὡς καὶ ὁ Περρέν, ὅστις ἐφοβέτο νέαν τινὰ φρενοτροπίαν τῆς τρελλῆς, ἔμενον ὀλίγον μεμακρυσμένοι, προσδοκῶντες τὴν εὐκαιρίαν στιγμὴν ὅπως ζητήσωσιν ἐξηγήσεις. Ἡ Φακινέτα, ἐνῶ ἐτραγᾶλιζε πλάκούντιον, προσεῖχε πάντοτε εἰς τὸν νεαρόν της σύντροφον. Ἀ-

πέμασσαν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, διηυθέτει τὴν κόμην του, ἐξήλειψε τὰς κηλίδας τῶν ροδιῶν φορεμάτων του κ' ἐπεδείκνυεν αὐτῇ τὴν τρυφερότάτην στοργήν.

Τέλος, ἡσυχάσασα περὶ τοῦ εἰδώλου της, ἐστράφη πρὸς τὰς προστάτιδάς της καὶ εἶπε μετ' εὐγνωμοσύνης:

— Ἐχετε καλὴ καρδιά σεῖς! Νὰ σὰς εἰπῶ, καλλίτερα τοῦ δὲν ἐγείνατε ἀγγελοὶ, τὴν τελευταία φορά... Ἄν δὲν ἦσθε τοῦ λόγου σας, θὰ μᾶς τελείωναν αὐτοὶ οἱ κατηραμένοι... Εἶδατε κακοήθεια! Νὰ κακομεταχειρισθῶν ἔτσι μιὰ μητέρα καὶ τὸ παιδί της;

— Τὸ παιδί σου, Τερέζα, ἠρώτησεν ἡ κυρία Δυχαμέλ, ἐνόμιζα πῶς εἶχε ἀποθάνει;

— Ἀθάτος, καλὴ μου κυρία, λάθος! νὰ το!

— Αὐτό; καλὸ εἶσαι! εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος. Αὐτὸ τὸ παιδί τὸ εἶδα ἐγὼ μὲ τοὺς σχενοβάτας, τοῦ ἐπαίξαν προχθὲς εἰς τὸν περιπάτον... Ἐλα ἐδῶ, μικρὲ! Ἦμπορείς νὰ μοῦ εἰπῆς ποῦ εἶνε τώρα ὁ Ἡρακλῆς, ὁ πατέρας σου;

Ὁ πρῶτον Ζωζὸς ἀπήντησε, πλήρες ἔχων τὸ στόμα:

— Δὲν ξέρω... δὲν ἔχω ὁμιλία μαζὴ σου!

Ἡ Φακινέτα προσεῖδεν ὑπόδρα τὸν συμβολαιογράφον.

— Θαρεῖς τοῦ λόγου σου πῶς τὸν γνωρίζεις καλλίτερα ἀπὸ μένα, ποῦ εἶμαι μητέρα του; Αὐτὸς εἶνε ὁ Ἰάκωβός μου, τὸ παιδί μου, ὁ ἀληθινὸς Ἰάκωβος, .. κατὰλαθες;

Ἦτο δὲ τοσοῦτον τραχεῖα ἡ φωνὴ της, ὥστε ὁ συμβολαιογράφος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ, φοβούμενος μὴ προκαλέσῃ νέαν παραφορὰν.

— Ἀλήθεια, Φακινέτα, ὑπέλαθε μειδιῶσα ἡ Ἀδριανή, ἂν εἶνε παιδί σου, πολὺ παράξενα τὸ ἐνδύσει.

— Καὶ πῶς, κοκκωνίτσα, ἤθελες τὸ παιδάκι αὐτό, ποῦ ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, νὰ ἦνε ἐνδυμένο ὡς ἄλλα;

— Ἄ! ἦλθεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν;

— Βεβαίως, κατ' εὐθείαν... Πῶς ἔγεινε, δὲν ξέρω, ἐννοεῖς... ποῦ νὰ τὸ ξέρω ἐγὼ, κουτὴ γυναῖκα; Καὶ πιστεύετε, πῶς ὁ Ἰάκωβος, ὁ ὁποῖος ἔμεινε τόσον καιρὸν εἰς τὸν οὐρανόν, δὲν θέλει νὰ μοῦ εἰπῆ τί ὠραῖα πράγματα εἶδ' ἐκεῖ πάνω;

Ἡ παράφρων ὁμίλει μετὰ τοσαύτης εὐσταθείας καὶ πεποιθήσεως, ὥστε οὐδεμίαν ἐφαίνετο ἐπιτρέπουσα ἀμφισβησίαν. Οὐδεὶς δ' ἐτόλμα ν' ἀντεῖπῃ, καίτοι πάντες ἐθεώρουν ἀλλήλους. Τέλος ἡ Ἀδριανὴ ὑπέλαθεν:

— Ὅλα αὐτὰ εἶν' ἐξαιρέτα, Φακινέτα, ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ ἐνδυμασία τοῦ υἱοῦ σου εἶνε πολὺ... πολὺ οὐρανια, .. καὶ δι' αὐτὸ βέβαια ζηλεύουν τὰ ἄλλα. Θέλεις ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα

μου, τοῦ ξεύρομεν ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, νὰ σοῦ κάμωμεν μιαν ἐνδυμασίαν ὁλόκληρον διὰ τὸν Ἰάκωβόν σου, καθὼς τὸν ὀνομάζεις;

Ἡ Φακινέτα, καὶ τοὶ ἀλλόφρων, ἠσθάνθη πῶσιν ἐνεῖχεν ἐλεήμονα πρόβειν ἢ πρότασις ἐκείνη.

— Εὐχαριστῶ, καλὴ μου κυρία, ὑπέλαθε. Τὸ ξεύρου ὄλοι, πῶς τοῦ λόγου σου καὶ ἡ μητέρα σου δουλεύετε διὰ τοὺς πτωχοὺς... Ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος, βλέπατε, δὲν εἶνε πτωχός, καὶ ὅταν τὸν ἀναγνωρίσῃ ὁ πατέρας του... Ἄς ἦνε! δέχομαι νὰ τοῦ κάμωτε μιὰ νέα φορεσιά, ἀφοῦ αὐτὴ εἶνε πολὺ ὠραία. Ἐχω λόγους... θὰ σὰς τοὺς εἰπῶ ἀργότερα.

Καὶ διερράγη εἰς γέλωτα ἐκ τῶν συνήθων αὐτῆ.

— Ἄ, λοιπόν, Τερέζα, ἠρώτησεν ἡ κυρία Δυχαμέλ, θὰ εἰπῆς τέλος πάντων τὸ ὄνομα τοῦ πατρός τοῦ τέκνου σου;

— Ἐγὼ ἔλεγα πάντοτε, ἐπιθύρουν ὁ συμβολαιογράφος, ὅτι ὁ πατήρ του ἦτον ὄν... φανταστικόν.

Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν του δὲν ἤκουσεν ἡ Φακινέτα τὸν ὑβριστικὸν αὐτὸν λόγον.

— Ναι, ναι... ὑπέλαθεν ἐξημμένη μᾶλλον ἢ παραφρονοῦσα, ἦλθε ὁ καιρός... Ἐως τώρα δὲν μ' ἐμελλε ἀπὸ κακολογίας καὶ ταπεινώσεως ἐνόμιζα ὅτι τὸ παιδί μου ἦτον εἰς τοὺς ἀγγέλους, κ' ἔλεγα: ἀδιάφορον! Τώρα ὁμῶς τοῦ ἦρα πάλιν τὸν Ἰάκωβόν μου, τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Δὲν ὑποφέρω πλέον νὰ μὲν κρυμμένος ὁ πατέρας, .. ὁ ἐγώιστής. Θὰ φωνάξω τ' ὄνομά του... καὶ ἂν δὲν κάμῃ ὅτι πρέπει, ξεύρω ἐγὼ πῶς νὰ ἐκδικηθῶ!

Κύψασα δὲ πρὸς τὸν Ζωζόν, ὅστις εἶχεν ἀλειφθῆ τὴν μορφήν διὰ σακχαρωτῶν, κατησπάσθη αὐτὸν σπασμωδικῶς, κ' ἐφώνησεν ἐν ἐξάψει:

— Ἰάκωβε, παιδί τοῦ οὐρανοῦ... ἐννοῶ νὰ γεινῆς πλοῦσιος, νὰ ἀποκτήσῃς ὄνομα καὶ θέσιν εἰς τὸν κόσμον... Ὑπομονή, ὑπομονή! Ὁ θεὸς εἶνε μαζὴ μας, Τώρα πάμε! εἶπεν εὐτόλμως. Ἐκεῖνοι τοῦ μᾶς ἔβριζαν ἔφυγαν.

Τὸ τέκνον τοῦ οὐρανοῦ, πλήρες ἡδῆ πλακοῦντων καὶ σχεδὸν μεθῶν, οὐδ' ὅπως ἐφαίνετο χαίρον ἐπὶ τούτῳ.

— Γιατὶ νὰ πάμε; εἶπε δυσχεραίνον καλλίτερα ἔχω νὰ καθίσω ἐδῶ, παρά νὰ τρέχω ἔς τοὺς δρόμους ποῦ θέλουν νὰ μὲ δέξουν.

— Νὰ βγῆς ἀπὸ τὸν κῆπον, Φακινέτα, εἶπεν ἡ Ἀδριανή. Ἀπ' ἐκεῖ δὲν ὄ ἀπαντήσης κανένα. Ἀλλ' ἄκουσέ με, μὴ βγαίνῃς πλέον εἰς τὸν δρόμον μὲ τὸν μικρὸν αὐτόν, πρὶν φορέσῃ ἄλλα ἐνδύματα.

— Καλά, κυρία μου, καλά. Τώρα πηγαίνωμεν εἰς τὸ σπίτι μας. Ἄχ, τί καλὴ ποῦ εἶσαι,

του λόγου σου. κριμα οδω ητον να σε παρη ε- κεινος ο αρχεος.. ο "Εκτωρ! Εινε ψευτης, ξευ- ρεις, και απατειων, σαν.. τους άλλους.

Η Αδριανή αμνηχανουσα ουδεν απηνητησεν. "Εσπευσαν δε αι κυριαι να λάβωσι το μέτρον των ενδυμάτων, επιφυλασσόμεναι να προσθέσω- σιν εις αυτά και λευχειματα επαρκη δια τόν υποτιθέμενον Ιάκωβον. Η Φακινέτα, έντελώς πραυνθείσα, ηυχαρίστησε ταπεινώς, επανέλαθεν αφθονωτέρας τας προσκλίσεις της, κ' εξήλασε μετά της Αδριανής, ητις ηθελε να την οδη- γήση μέχρι της θύρας του κήπου. Ο δε μικρός αυτός προστατευόμενος ουδέ λέξιν ειπεν, ουδέ νεύμα εκαμεν ευγνωμοσύνης ή φιλοφρονήσεως προς τους περιποιηθέντας αυτόν, και παρηκολού- θησε δυσπαρέστως μορφάζων την παράφρονα.

Μείνασα μόνη μετά του συμβολαιογράφου, ή κυρία Δυχαμέλ ειπε μετ' ενδιαφέροντος:

— Παρατήρησας, κύριε Περρέν, τας περιέρ- γους ημολογίας, αι όποιαι διέφυγον την πτω- χην αυτήν γυναίκα;

— Πρό καιροῦ, απήνητησεν ο συμβολαιογρά- φος, παρατηρήθη, ότι το παράδοξον αυτό πλά- σμα ειχεν τόσην κακίαν όσην και μωρίαν. Έ- νιοτα μάλιστα θα έλεγέ τις... άλλ' όπως δήποτε εινε χαλασμένη κεφαλή, και θα ειπώ μάλιστα του δημάρχου, ότι εινε επικίνδυνον ν' αφηθή ο μικρός αυτός σχοινοβάτης εις χείρας της Φακι- νέτας. Ημπορεί εις στιγμήν παραφορξ...

— Δέν εινε φόβος να τον κακοποιήση. Αλλ' ηκουσες τι έλεγε περι του πατρός του τέκνου της; "Εως τόρα ηνείτο πάντοτε να εξηγηθή περι τούτου.

— Ναι, ναι, ειπε γελών ο Περρέν, και να ιδήτε, ότι όταν ονομάση τον μυστηριώδη αυ- τόν πατέρα, θα ηνε ο αυτοκράτωρ του Μογόλ ή ο διάδοχος του θρόνου της Κοχινγίνιας. "Ε- πειτα μαρτυρία γυναικός προδήλως παράφρονος δέν ημπορεί να έχη σημασίαν. Και τον αληθή πατέρα να ονομάση, κανείς δέν θα την πιστεύ- ση. Αλλά, προσέθηκεν ο συμβολαιογράφος, βλέπων επιστρέφουσαν την Αδριανήν, ή δε- σποινίς έρχεται να γράψη την επιστολήν της εις την Πετρούλαν, και τρέχω να ειδο- ποιήσω τον Τιτήν.

Η Αδριανή αληθώς έχαραξεν όλιγας γραμ- μάς, παρακαλούσα την Πετρούλαν να μείνη την επαύριον εις την οικίαν της, όπου έλεγεν, απρόκειτο να της έγχειρισθή κάτι πολύ εύχά- ριστον. Και υπέγραψε· μη θέλουσα όμως να περιβάλη μεγάλην σπουδαιότητα την επιστο- λήν της, δέν την εσφράγισε και την παρέδω- κεν ανοικτήν εις τον μικρόν γραφέα, όστις ανε- χώρησεν άμέσως προς τον μύλον.

Ο κύρ Τιτής επανήλθε πολύ άργά εις το γραφείον, έρωτηθείς δε περι του αποτελέσματος

της αποστολής του, απήνητησε μετά πολλής στενοχωρίας. Ουδένας, ειπεν, εφρεν εις τον μύ- λον, ηναγκάσθη δε να επανέλθη πολλάκις, και να περιμείνη. Τέλος απήνητησεν εις την θύραν της οικίας των Γριβέ μίαν κόρην απολύ εύμοσ- φηνη, ή όποια ειπεν ότι ητο φίλη της Πετρού- λας, και ανέλαθε να έγχειριση την επιστολήν εις αυτήν, κατά την επιστροφήν της.

Ηδύνατο εύλόγως να υποτεθή, ότι ο νεανί- σκος ειχε σπαταλήσει το πλείστον του καιροῦ του παίζων βώλους μετά των άγυιοπαίδων των περιχώρων. Αλλ' επειδή ή αποστολή του ειχεν εκτελεσθή όπωςδ ήποτε, δέν ητο δε και πολύ σπουδαία, δέν έδόθη προσοχή εις την βραδυ- τητα, και ή Αδριανή διετέλεσε βεβαία ότι την επαύριον ανέμεναν αυτήν ή Πετρούλα.

(Επεται συνέχεια)

Ο ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ ΟΛΛΑΝΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΓΝΕΡ

Α'

Τό στοιχειωμένο Καράβι

Ποιάς είδες μέσ' 'ς τὸ πέλαγος καράβι στοιχειωμένο
Μὲ ματωμένα τὰ πανιά, μ' ὄλμαυρα κατ' ἄρτια;
Ἀκούραστος, ἀσάλευτος, χλωμὸς καραβονόρης
Μέραις καὶ νύχτες ἔαγρυπνῶς τοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη.
Μουγγρίζει ἀγέρας 'ς τὰ πανιά, τριβολοῦν τὰ ἔαρτια
Καὶ τὸ καράβι 'σάν πουλὶ 'ς τὸ κύμα φτερουγίζει
Κι' οὐδ' ἀπρογιάλι βράσκειται κι' οὐδὲ λιμάνι ἐμπρὸς του...
Μὰ θὰ σταθῆ καὶ μιὰ φορὰ καὶ θὰ λυθῆ ἡ κατάρρα,
Ἄν θὰ βρεθῆ 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ μὲτ' ἀπλαχνικὴ γυναίκα
Ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἀληθινὰ τὸν δόλιο καπετάνιο.
— Ἀχ, δύστυχε θαλασσινέ, καὶ πότε θὰ τὴν εὕρῃς; ...
Ἄς σ' ἐλεήσῃ ὁ οὐρανὸς κι' ἄς μὴν ἀργήσῃ ἡ ὥρα!

Μέσ' 'ς τοῦ βορῶ τὸ φρένισμα, 'ς τὴ λύσσα τῆς φουρ-
[τῶνας,
Κόντρα τοῦ πηγαιν' ὁ καιρὸς καὶ τοῦκοθε τὸ δρόμο,
Κι' ὁ καπετάνιος ξέθαυρα μεγάλο λόγον εἶπε:
— Διῶννα κόντρα νὰ μοῦ πῆς τὸ δρόμο δέν μοῦ κόβεις!
Κι' ὁ δαίμονας ποῦ τάνουσε βαρεὰ κατάρρα κάνει:
— Στοιχεῖ τὸ ξύλο νὰ γενῆ κ' αἰώνια ν' ἀρμενίζει
Κι' οὐδ' ἀπρογιάλι νὰ βρεθῆ κι' οὐδὲ λιμάνι ἐμπρὸς του!..
Μὰ θὰ σταθῆ καὶ μιὰ φορὰ καὶ θὰ λυθ' ἡ κατάρρα,
Ἄν θὰ βρεθῆ 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ μὲτ' ἀπλαχνικὴ γυναίκα,
Ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἀληθινὰ τὸν δόλιο καπετάνιο.
— Ἀχ, δύστυχε θαλασσινέ, καὶ πότε θὰ τὴν εὕρῃς; ...
Ἄς σ' ἐλεήσῃ ὁ οὐρανὸς κι' ἄς μὴν ἀργήσῃ ἡ ὥρα!

Χρόνος ἔφτα 'ς τὰ πέλαγα γυρίζει ὁ καπετάνιος
Κ' ἔρχεται πάλι 'ς τὴ στεριά μὲ μιὰ γλυκερὴν ἐλπίδα
Πῶς ἡ κατάρρα θὰ λυθῆ κ' ἡ μερὰ του θ' ἀλλάξῃ.
Μ' ἀκόμα δέν εὐρέθηκε γι' αὐτὸν πιστὴ γυναίκα.
Ἄν ἄθεμα τὴν ἀπιστή, τὴ φεύτρα τὴν ἀγάπη!
Ἄντροφοί, ἀπάνω τὰ πανιά! ... Ἄς τὸ πέλαγος καὶ
[πάλι! ...

Κι' οὐδ' ἀπρογιάλι ἄς μὴ βρεθῆ, κι' οὐδὲ λιμάνι ἐμπρὸς
[μας! ...
Μὰ θὰ σταθῆ καὶ μιὰ φορὰ καὶ θὰ λυθῆ ἡ κατάρρα,
Ἄν θὰ βρεθῆ 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ μὲτ' ἀπλαχνικὴ γυναίκα,
Ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἀληθινὰ τὸν δόλιο καπετάνιο.
— Ἀχ, δύστυχε θαλασσινέ, καὶ πότε θὰ τὴν εὕρῃς; ...
Ἄς σ' ἐλεήσῃ ὁ οὐρανὸς κι' ἄς μὴν ἀργήσῃ ἡ ὥρα!

Διὰ παρεμφερῶν ἴσως στίχων ἡ δημιώδης ἑλ- ληνικὴ ποιησις θὰ ἔψαλλε τὴν παράδοσιν τοῦ Στοιχειωμένου Καραβιοῦ, ἂν ἦτο αὕτη τῶ ἡμετέρῳ λαῶ γνωστὴ καὶ κοινὴ ὡς τοῖς Νορ- βηγοῖς ναύταις. Ἀλλ' ἡ παράδοσις ἡ νορβηγι- κή, καίτοι ἑλληνικὴν ἔχουσα τὴν ἀρχὴν, ἀγνω- στος τυγχάνει παρ' ἡμῖν εἰς τὴν ὥσδεταί ὑπὸ των Νορβηγῶν, εἴτε ἄλλως πως παρηλλαχμένη. Λέγω δ' ἑλληνικὴν τὴν ἀρχὴν καὶ δὴ ἀρχαι- οτάτην, διότι οἱ ἑραυνηταὶ ἀνευρίσκουσιν ἐν ταύτῃ αὐτὸν τοῦ Ὀδυσσεῶς τὸν μῦθον. Ὁ θρα- σὺς Ἰθακῆσιος προῦκάλεσε τὴν ἀρὰν τοῦ ἐνα- λλου θεοῦ καὶ ἐπλανήθη ἀνὰ τὰ πελάγη ἐπὶ τόσον χρόνον. Ὁμοίως καὶ ὁ Ὀλλανδὸς πλοίαρ- χος: θρασὺς καὶ παράτολμος, εἰς πλάνας κατα- δικάζεται ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

Ἀλλ' ἀνεμίσθη μετὰ τῆς ἀρχαίας παραδό- σεως πρὸς παρὰγωγὴν τῆς νορβηγικῆς καὶ ὁ μεταγενέστερος μῦθος τοῦ Πλανωμένου Ἰουδαίου καὶ ἄλλοι ἀφορώντες εἰς τὴν διὰ τῆς ἀγά- πης κόρης σωτηρίαν τοῦ κατηραμένου θαλασσι- νοῦ. Οὕτω δ' ἀπετελέσθη ἡ ἀληθῶς δραματι- κωτάτη αὕτη ὑπόθεσις, ἡ ἐμπνεύσασα καὶ Ἀγ- γλον τινὰ ποιητὴν, βραδύτερον δὲ τὸν Ἄϊνε καὶ κατόπιν τὸν Βάγνερ, ὅστις διέπλασε καὶ συνέθεσεν αὐτὴν εἰς τρίπρακτον μουσικὸν δράμα.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκ των πρώτων τοῦ μεγάλου συνθέτου, γραφὴν ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δέν εἶχεν ἔτι ἐντελῶς ἐφαρμοσθῆ ἐν τῷ θεάτρῳ τὰς μεγα- λοφυεῖς αὐτοῦ καινοτομίας, δέν ἐμπνέει τῷ ἀ- κροατῇ τὸν θαυμασμόν, ὃν ὁ Τρίσταν καὶ ἡ τριλογία τοῦ Δακτυλλοῦ των Νίβελιγγερ. Οὐδὲν ἦττον παρῆκει ἰδιόν τι καὶ ἄρρητον θελ- γητρον, διὰ τῆς ποιητικωτάτης αὐτοῦ υποθέ- σεως, διὰ τῆς τόσῳ λιτής καὶ ἀπερίττου τρα- γικότητος ἐν τῇ δράσει, διὰ τῆς καλλονῆς των στίχων τοῦ καιμένου καὶ τῆς συνυφασμένης μου- σικῆς.

Καὶ ἡ μὲν κατὰ σκηνὰς ἐκτύλιξις τοῦ δρά- ματος ἔχει οὕτως:

Ἐντὸς μικροῦ, βραχέως δρμίσκου πλοῖον διωκόμενον ὑπὸ τῆς τρικυμίας ζητεῖ ἄσυλον. Τὰ κύματα τοῦ πόντου βρυχῶνται ὡς λυσσῶν- τα ἐνάλια τέρατα, των ἀνέμων αἰ πνοαὶ συρι- ζοῦσιν ἀπαισίως εἰς νύξ κολάσεως, νύξ φρίκης, μαύρη καὶ σκοτεινὴ. Ὑπὸ τὰς λάμψεις των ἀ- στραπῶν διακρίνονται μόλις οἱ νύτται καταπι- βάζοντες τὰ ἱστία καὶ προσδένοντες διὰ κάλων τὸ πλοῖον ἀπὸ των αἰχμηρῶν βράχων. Ὁ γέ- ρων πλοίαρχος, ὄρθιος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐνθαρρῶ-

νει τοὺς ναύτας, κελεύει δ' αὐτοὺς ν' ἀναπαυθῶσι, διότι οὐδεὶς κίνδυνος ὑπάρχει ἡ θύελλα θὰ πα- ρέλθῃ μετ' ὀλίγον καὶ θ' ἀποπλεύσωσι πάλιν. Ὁ πρῶτος μόνος ἀγρυπνεῖ ψάλλον γλυκύτατον ἄσμα:

... Ἄν δὲν φούσῃ σπλαχνικὸ τάγερι ἰδῶ 'ς τὰ ξένα,
Ἄγάπη μου, δέν θὲ νάρθῶ ποτὲ κοντὰ 'ς ἐσένα.
Φούσῃς, νοτὰ καυμένη,
Κ' ἡ ἀγάπη μου προσμένει!
... Τάξῃ καὶ 'ς τὴν Παναγιά, ξανθὴ μου, νὰ γυρίσω,
Καὶ δακτυλίδι ὀλόχρυσον θάρῶ νὰ σοῦ χαρίσω!
Φούσῃς, νοτὰ καυμένη,
Κ' ἡ ἀγάπη μου προσμένει!

Θὰ ἔλεγεν ὁ ναύτης ἂν ἦτο αἰγαιοπελαγίτης καὶ ὄχι Νορβηγός!

Εἰς τοὺς γλυκεῖς φθόγγους τοῦ ἄσματος πα- ραντίθενται οἱ βαρεῖς δούποι των θραυομένων κυμάτων καὶ ὁ πρῶτος τέλος ἀποκοιμᾶται. Τότε, ἐνῶ ἡ ὄργῃ των στοιχείων ἐξικνεῖται εἰς τὸν ὑπατον βαθμόν, πλοῖόν τι ὡς φάντασμα διασχίζει τὴν θάλασσαν καὶ μετ' ἀπαισίου κρότου ἀγκυροβολεῖ πλησίον τοῦ ἄλλου. Ὑπὸ τὸ φῶς των ἀστραπῶν οἱ ἱστοὶ αὐτοῦ ὀρθοῦν- ται μαῦροι καὶ τὰ ἱστία ἐκτείνονται αἰμοδοκῆθ. Ὡχρὸς ἀνὴρ κατέρχεται ἀπὸ τοῦ σκάφους εἰς τὴν ἀκτὴν. Εἶνε ὁ Ὀλλανδός, ὁ κατηραμένος πλοίαρχος. Ἡ φωνὴ του ἐντείνεται ἰσχυρότερα τῆς θαλάσσης. Οὐδὲν ἐλπίζει πλέον! Πλανώ- μενος καὶ αλωνίως πλανώμενος, ἐν τῷ τάφῳ μόνον θὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην, τὸν θάνατον ἀνα- μίνει, ὅπως λυτρωθῆ ἀπὸ των δεινῶν. Ἀλλ' ὁ θάνατος δέν ἀπλώνει ἐπ' αὐτοῦ τὴν σωτηρίαν χεῖρα, ἀλλὰ τὸ κύμα ἀρνεῖται νὰ τὸν κατα- πῆ. Καὶ τὸ βλάσφημον αὐτοῦ στόμα ἐκσφεν- δονᾷ ἀρὰν:

Ἦς ἔρθ' ἡμέρα Κρίσεως! ὁ κόσμος ἄς χαλῶσῃ!
Ἐλπίδα μόνη καρτερῶ τὸν χαλασμὸν τοῦ κόσμου.
Μόνον 'σάν θὰ βουλιᾷξ' ἡ 'ἡ καὶ θὰ σκορπίσ' ἡ πλάσι,
Μαζὶ μ' αὐτὰ θὲ νὰ χαθῆ κι' ὁ πόνος ὁ 'δικός μου!

Ὁ πλοίαρχος τοῦ ἑτέρου πλοίου κατερχόμενος ἐπίσης εἰς τὴν ξηρὰν συναντᾷ τὸν δούτηνον Ὀλλανδόν. Ἐν τῇ σειρᾷ τῆς συνδιαλέξεως ὁ κατηραμένος ναύτης ἐρωτᾷ αὐτὸν ἂν ἐχῇ κό- ρην. — Ναι! ἀποκρίνεται ἐκείνος. — Θὰ τὴν πάρω γυναῖκα! Κ' ἐπιδεικνύει εἰς αὐτὸν τοὺς θησαυροὺς, οὓς ἀπαισίοι τὴν θείαν ναῦται κομί- ζουσιν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Ὁ Νορβηγὸς ταθαμ- βωμένος δέχεται τὴν ἀνέλπιστον πρότασιν καὶ ἀποπλῆει μετ' ὀλίγον, ἐν ᾧ τὸ Στοιχειωμένο Καράβι παρασκευάζεται ὅπως τὸν ἀκολουθήσῃ. Ὁ οὐρανὸς εἶνε ἤδη αἰθρίας καὶ γαλήνη ἀπλοῦ- ται ἐπὶ των πόντον.

Φούσῃς, νοτὰ καυμένη,
Κ' ἡ ἀγάπη μου προσμένει!

ἔδουσιν οἱ Νορβηγοὶ ναῦται ἐν χορῷ.

Ἐν τῷ παρακτίῳ οἴκῳ τοῦ Νορβηγικοῦ πλοιάρχου νεάνιδες φίλαι τῆς Ουγατρὸς αὐτοῦ νήθουσιν ἔδουσαι ἐν χορῷ. Ἐκείνη μόνη οὐδ' ἐργάζεται οὐδὲ ψάλλει· ἄλλοφρονόυσα προσηλοῖ τὸ βλέμμα ἐπὶ εἰκόνας ἀνηρτημένους ἀπὸ τοῦ τοίχου καὶ περιστάσης ὡχρὸν καὶ μελανεῖμονα ἄνδρα. Ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς κατοπτρίζεται βαθεῖα ὀδύνη· μετ' ὀλίγον δ' ἐμψυχουμένη ἐγείρεται καὶ, ὡς ἂν ἔβλεπεν ἄρακα, ἀγωνιώσα, φρικιώσα, ἱκετεύουσα ἐναλλάξ ἔδει τὴν παράδοσιν τοῦ *Στοιχειωμένου Καραβιοῦ*. Τὸ ἔσχατον τῆς Σέντας μεταδίδει βίγημα καὶ εἰς τὸν ἀπαθέστατον ἀκροατὴν, αὐτὴ δὲ μετὰ τὸ πέρασ λιτόφυχος πίπτει ἐπὶ ἑδράνου.

Σπεύδουσιν εἰς βοήθειαν αἱ φίλαι, προσέρχεται δὲ καὶ ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν Ἔρικ ἀγγέλλων τὴν προσεχῆ ἔλευσιν τοῦ Νορβηγικοῦ πλοιάρχου, τοῦ πατρὸς τῆς. Αἱ νεάνιδες ἀποχωροῦσι καὶ ὁ Ἔρικ ἐπιφέρεται τῆς εὐκαιρίας, ὅπως ἀνανεώσῃ πρὸς τὴν Σένταν τὰς ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις του, ὡς ἐκείνη ὑπεκφεύγει. Ὁ νέος κυνηγὸς ἐν τέλει ἐκδηλοῖ τὴν ζηλοτυπίαν του πρὸς τὸν εἰκονιζόμενον ἄγνωστον, ὅστις ἐπασχολεῖ διαρκῶς τὸ πνεῦμα τῆς ἀγαπωμένης κόρης, εἰς ἐπικύρωσιν δὲ ἀφηγεῖται καὶ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον εἶδε τὴν νύκτα. Κατὰ τὸ ὄνειρον τοῦτο ὁ πατήρ τῆς Σέντας δὲν ἦλθε μόνος, ἀλλὰ συνοδεύετο ὑπὸ ἀνθρώπου ὁμοιάζοντος τῷ ἐν τῇ εἰκόνι, καὶ ἡ Σέντα τὸν ἀνθρώπον αὐτὸν δέχεται μετ' ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως.

Ἡ κόρη μετ' αὐξοῦσης ἀγωνίας παρακολουθεῖ τὴν ἀφήγησιν, μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Ἔρικ ἐξάλλος ἀνακράζει:

Ἔτσι μὲ ζητεῖς κ' ἐκείνος, ὅπως τὸν ζητῶ κ' ἐγώ!
Ἡ μαζὶ του θεὸς νὰ ζήσω, ἢ μαζὶ του θεὸς πεινῶ!

Καὶ ψάλλει πάλιν τὴν ἐπιφθὴν τοῦ *Στοιχειωμένου Καραβιοῦ*. Τότε ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ εἰσέρχεται ὁ πατήρ αὐτῆς καὶ ὁ *Ολλανδός*. Μόλις ἡ κόρη στρέφει πρὸς τὸν ἄγνωστον τὸ βλέμμα καὶ βάλλει κραυγὴν ἀπεριγράπτου τάνου. Ὁ ξένος εἶνε αὐτὸς ὁ τῆς εἰκόνας, αὐτὸς ὁ πρὸ τῶσου καιροῦ ἐπασχολῶν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν τῆς! Καὶ μένουσιν οἱ δύο ἀκίνητοι, ὡς ἀπολελιθωμένοι, προσβλέποντες ἀλλήλους, ἐνῶ ὁ γέρον Νορβηγὸς ἐξηγεῖ τὴν ἔλευσιν τοῦ *Ολλανδοῦ* καὶ ἐνθαρρύνει τὴν κόρην. Φεύγει δὲ ἐν ἀφήσῃ αὐτοὺς μόνους. Ἡ σιωπὴ λύεται τέλος κ' ἐπέρχεται ἀμοιβαία ἐρωτικὴ ἐξομολόγησις, ἣτις κλείεται διὰ τῆς διαβεβαιώσεως τῆς Σέντας!

Νὰ τὸ χέρι μου!—Τὸν λόγο ποῦ θὰ πῶ δὲν παίρνω πίσω:
Ὅσο ζῶ πιστὴ θὰ μείνω καὶ πιστὰ θὰ σ' ἀγαπήσω.

Ἐν τῷ ὄρμῳ τοῦ χωρίου δύο πλοῖα φαίνονται ἠγκυροβολημένα· τὸ τοῦ Νορβηγικοῦ πλοιάρχου

καὶ τὸ τοῦ *Ολλανδοῦ*. Παρὰ τὴν ἀκτὴν οἱ Νορβηγοὶ ναῦται ἔδουσαι καὶ χορεύουσαι μετὰ τῶν γυναικῶν τοῦ τόπου ἐν χορῷ καὶ μέθῃ!

Τὰ ποτήρια μας 'ς τὸ χέρι—
Ἡμὲς μαζὶ μας, τιμονιέρη!

Αἴφνης ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Στοιχειωμένου Καραβιοῦ* προβάλλουσιν αἱ μορφαὶ τῶν ναυτῶν καὶ εἰς τὴν θεῶν αὐτῶν καὶ τὴν πρώτην κραυγὴν αἱ γυναῖκες φεύγουσιν ἐντρομαί. Ὅποῖαι μορφαὶ ἀληθῶς! Τὰ χαρακτηριστικὰ ἀπωστεώθησαν ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν βασιάνων καὶ αἱ τρίχες τοῦ πώγωνος καὶ τῆς κόρης καθ' ὑπερβολὴν μεγεθυθεῖσαι σύρονται ἐπὶ τῆς ῥάχως καὶ τοῦ στήθους ὡς παρμέλινα ράκη. Τὸ δὲ ἔσχατον ἐμπνέει φρικὴν!

Ἐ τὴν στιγμήν καὶ πάλι, μαῦρε καπετάνε,
Τὰ ἔσχατα τὰ χρόνια 'σάν πουλιὰ πιτᾶνε.
Σὺσε ναύρης νύφη κόρη γελαστή...
—Αἴ, ξανθὴ κοπέλλα, μείνε του πιστὴ!
Ἄπὸ τῆς χαρᾶς μου θεὸς νὰ τραγουδήσω
Ὁ γαμπρὸς νὰ ζῆ!..

Σφύριζε, ἰστὰ μου, νὰ βαστᾶς τὸ ἴσο!
Πέλαγος γαλάζιος, χάρουε μαζὶ!

Μαῦρε καπετάνε, τί; δὲν σ' ἀγαποῦνε;
Ἔρχσαι μόνος; καὶ ἡ νύφη ποῦνε;
Μαῦρε καπετάνε καὶ ξενιτευτὴ,
Ψεύτικη ἀγάπη βέθηκε κ' αὐτὴ!
Ὁ, ὡμὲ κ' ὡμμένα! Πάλι μᾶς προσμένει
Ἡ λαγὸς βαθὺ!..

Ἐὖλο στοιχειωμένο, ναῦταις στοιχειωμένοι
—Δαίμονα, ἢ κατάρρα ποτε θὲ λυθῆ!

Πρὸς τὴν ἀκτὴν ἐρχεται ἡ Σέντα καὶ ὁ Ἔρικ μετ' αὐτῆς. Ἐκεῖ ὁ ἀτυχὴς ἐραστής ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις του καὶ ὑπομνηστικῶς τὰς εἰδυλιακὰς σκηνὰς τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀγάπης, ἐλέγχει τὴν Σένταν ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ. Ἐκείνη ἀντιτάσσει αὐτῷ τὸ πεπρωμένον, ὅπερ τὴν ἐπιβαρύνει διὰ καθήκοντος. Καθ' ἡν στιγμὴν δὲ ὁ Ἔρικ σφύρει παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἱκετεύων, προβάλλει ὁ *Ολλανδός*. Ἐπὶ τῇ θεᾷ τῆς ἐρωτικῆς σκηνῆς, ἣν δὲν δύναται ἐπακριβῶς νὰ ἐννοήσῃ, ὀργὴ καὶ ἀπελπισία τὸν πνίγουσι.—Ἄπιστος λοιπὸν καὶ αὐτὴ! Καὶ σφύριζει πρὸς τοὺς ναύτας ἐν' ἀναπετάσει τὰ ἱστία. Ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας ἀπώλετο!..

—Σέντα, ἔχε γειά!
Ἀνακράζει ἀπὸ τοῦ βράχου πρὸς τὴν περιτρομὸν κόρην. Μάτην αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, μάτην ἐκδηλοῖ ἀγάπην καὶ πίστιν. Ὁ καταρραμένος πλοίαρχος ἀπωθεῖ αὐτὴν καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ σκάφος, ὅπερ ταχὺ ὡς μαῦρον πτηνὸν φεύγει πρὸς τὸ πέλαγος. Ἀπελπίς ἡ Σέντα ὁρμᾷ πρὸς τὸν ἀποκρημνότετον βράχον τῆς ἀκτῆς:

Σὲ ζωὴ καὶ θάνατο ἔμεινα πιστὴ σου!

κράζει πρὸς τὸν φεύγοντα καὶ βίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ θυσία ἐγένετο· ἡ κατάρρα ἐλύθη! Πέραν ἐκεῖ μέσῳ τοῦ ἡμιχλωδούς πόντου φαίνεται τὸ *Στοιχειωμένο Καραβὶ* βυθιζόμενον. Οἱ ναῦται τέλος εὐρίσκουσι τὴν γαλήνην τοῦ τάφου, ἣν τασάκις μάτην ἐπεζήτησαν!.. Τὰ νέφη φωτίζονται ὑπὸ φαντασιώδους αἴγλης καὶ ἐν μετεώρῳ αἱ σκιαὶ τοῦ λυτρωθέντος *Ολλανδοῦ* καὶ τῆς πιστῆς Νορβηγίδος ἀνέρχονται πρὸς τὸν οὐρανόν.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

— 101 —

Ἄναμνήσεις

τῶν ἑορτῶν τῆς πεντακοσιετηρίδος

ΤΟΥ ΕΝ ΕΙΔΕΛΒΕΡΓΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἀναγορεύσεις ἐπιτίμων διδασκῶν — Ὑποδοχὴ ἐν Κάρλσρούῃ.

Ἡ τελευταία προνή τελετὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἦν ἡ τῆς ὁ Δυγούστου, ὁρισθεῖσα διὰ τὴν ἀναγορεύσιν τῶν ἐπιτίμων διδασκῶν.

Τῇ 9 π. μ. συνήλθον οἱ κεκλημένοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας, μετὰ τὴν ἔλευσιν δὲ τοῦ ἡγεμόνος, ἀφοῦ ἐψάλλη ὑπὸ τοῦ χοροῦ ἔσμα ἑθνησκευτικόν, ὁ ἀντιπρόεδρος ἐποίησατο σύντομον προσλαλιᾶν εἰσηγητικὴν τοῦ σκοποῦ τῆς τελετῆς. Μεθ' ὁ ἐδόθη ἀλληλοδιαδόχως ὁ λόγος εἰς τοὺς τέσσαρας κοσμητόρας τῶν σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὧν ἕκαστος ἀνερχόμενος εἰς τὸ βῆμα ἀπήγγειλεν οὐ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιτίμων διδασκῶν, ἀλλὰ συγχρόνως ἐξέθηκε καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ οἰκεία σχολὴ ἀπεφάσισε ν' ἀπονεύμῃ τὸν τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τίτλον. Ἐκ τῆς ἡγεμονικῆς οικογενείας ὁ μὲν Μέγας Δουξ ἀνηγορεύθη ἐπιτίμος διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, διὰ τὴν δεξιότητά ἣν ἐπέδειξατο ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοῦ κράτους ὑποθέσεων, καὶ τὴν ἐπιτυχῆ ἐξομάλυνσιν τῶν διαφορῶν αἰτινῶν ὑφίσταντο μεταξύ τῶν θολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων. Ὁ διάδοχος τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου ἀνηγορεύθη ἐπιτίμος διδάκτωρ τῆς νομικῆς σχολῆς. Ἐν γένει δὲ παρατηρητέον ὅτι μετὰ πολλῆς φειδῆς ἐγένετο ἡ ἀπονομὴ τοῦ ἐπιτίμου τούτου τίτλου εἰς πρόσωπα, ἢ διὰ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν προχρηγόντα τὴν ἐπιστήμην, ἢ ἐξοχὸν καὶ διαπρεπεῖα κατέχοντα ἐν αὐτῇ θέσει.

Ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς διενεμήθησαν προσκλητήρια εἰς τοὺς φιλοξενουμένους, δι' ὧν ἐκαλούντο εἰς ἑσπερινὴν συναναστροφὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνι ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῆς Κάρλσρούης. Ἡ συνέντευξις αὐτὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἑορτῶν ἀναγεγραμμένη, παρενετέθη δὲ μεταξὺ αὐτῶν εἰς ἐνδειξὴν ἰδιαιτέρας φιλοφροσύνης τοῦ ἡγεμόνος πρὸς τοὺς ἀπανταχόθεν προθύμως συρρεῦσαντας ξένους ὅπως μετέσχουσιν ἐθνικῆς ἑορτῆς. Ἐκτακτος εἰδικῆ ἀμαξοστοιχία ἀναχωρήσασα ἐξ Ἐιδελβέργης παρέλαβε τοὺς κεκλημένους καὶ μετὰ διωρον πορείαν μετέφερον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Βαδικοῦ κράτους τὴν Κάρλσρούην. Ἡ ὑποδοχὴ τῶν προσκεκλημένων ἐγένετο ἐν προσγειῷ αἰθούσῃ τῶν ἀνακτόρων ἀναπεπταμένα ἐχούσῃ τῆς θύρας εἰς ὠραῖον κήπον ἐνθα ἐπακάινιζεν ἡ μουσικὴ. Παρὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς αἰθούσης ἰστάμενοι ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ ἡγεμονίς ἐδέχοντο εὐμένως τὰς προσρήσεις τῶν προσερχομένων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀφελείας καὶ ἀξιοπρατικῆς συνάμα ἀπηύθυνον πρὸς ἕκαστον τὸν λόγον. Μετὰ τὴν δεξιῶσιν ταύτην μετέβησαν πάντες εἰς τὰς ὑπερκειμένας αἰθούσας, ὅπου δειπνὸν ἐκλεκτὸν παρετέθη καὶ μετὰ τὸ πέρασ αὐτοῦ οἱ ξενιζόμενοι κατήλθον εἰς τὸν κήπον, ὅπως ἀκροασθῶσι τοῦ ἠδικοῦ θιάσου τῆς Κάρλσρούης μέλψαντος διάφορα ἐκλεκτὰ ἔσματα. Κατὰ τὰ διαλείμματα αὐτῶν ἐφωτίζετο ὁ κήπος καὶ οἱ πίδακες τῶν ὑδάτων διὰ πολυχρῶν βεγγαλικῶν ἢ ἄλλων πυροτεχνημάτων, τερπνὸν παρέχοντες πρὸς ὅσιν θέαμα. Οὕτω δὲ ἐν μέσῳ παντοίων ἀπολαύσεων ἐληξεν ἡ εὐχάριστος αὐτῆ ἑσπερινὴ συναναστροφή, καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς πάντες ἔσπευσαν ὅπως ἐπιβῶσι τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἣτις ἐπανάφερον αὐτοὺς εἰς Ἐιδελβέργην.

Ἱστορικὴ πομπή.—Συμπόσιον ἐν τῇ στοῇ.

Ἡ δημοτελεστέρα τῶν ἑορτῶν ἡ μάλλον προσελκύσασα τὴν περιέργειαν οὐ μόνον τῶν κατοίκων τῆς πόλεως τῆς Ἐιδελβέργης, ὡς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ παρεπιδημούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν περιετικῶν πόλεων, ἦν ἡ παρέλασις τῆς ἱστορικῆς πομπῆς τῆς ἀπεικονιζούσης τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῶν συνδεομένων μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς πόλεως τῆς Ἐιδελβέργης κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν πέντε ἑκατονταετηρίδων. Ἡ ἀπεικόνισις αὐτὴ ἐγένετο διὰ προσώπων ὑποδυθέντων τὸν ἱματισμὸν ἢ τὴν στολήν, καὶ τὸν ὄπισθον ἐκάσσης τῶν ἱστορικῶν ἐποχῶν, ἢ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων. Τὸ σχέδιον ἐν γένει τῆς πομπῆς ταύτης διέγραψεν ὁ ἐν τῇ σχολῇ τῶν τεχνῶν τῆς Κάρλσρούης καθηγητῆς Κάρολος Hoff, εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν λεπτομερειῶν αὐτοῦ συμμετέσχον ὁ καθηγητῆς Schurth ὡς καὶ οἱ ζωγράφοι Kall-

morgen και Borgmann ἐκ Καρλσρούης και Γουλιέλμος Trübner ἐκ Μονάχου. Τῆ δ' Αὐγούστου ἵαν ἐνωρίς ἐπλήσθησαν θεατῶν τὰ ἀνεγερθέντα καθ' ἑλκας τὰς δούρας δι' ὧν ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἡ πομπὴ ξύλινα θεωρεῖα, εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεγάλου Δουκὸς και τῆς ἡγεμονίδος, δι' οὓς ἠγέρθη κομφή και πολυτελῶς κεκοσμημένη σκιάς, ἤρξατο ἡ παρέλασις.

Ἡ πρώτη ἑμάς τῆς πομπῆς παρίστα τὴν Ἰδρουσιν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελβέργης ὑπὸ Ρουπέρτου Α' (1886). Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς ἐβάδιζον ἐπιπτοι κήρυκες και σαλπικταί, ὧν εἶποντο ἀμέσως πολυάριθμοι ἱππῶται φέροντες τὴν πανοπλίαν αὐτῶν και μετ' αὐτοὺς ὁ Καρδινάλιος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ποντίφηκος τῆς Ρώμης, οὗ προηγούντο και εἶποντο μοναχοὶ και μοναχὰί τοῦ τάγματος τῶν Καπουκίνων, τῶν Δομινικανῶν και ἄλλων, ἡλικῶν τῆς Παναγίας, ἐπίσκοποι κτλ. μετ' αὐτοὺς ὁ Καγκελάριος και οἱ σύμβουλοι τοῦ ἡγεμόνος, εἶτα δὲ ὑπὸ πολυτελεῖ κινήτην σκιάδα ὁ ἡγεμῶν Ρουπέρτος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἀκολουθούμενος ὑπὸ εὐγενῶν, ἱπποτῶν και τῆς αὐλικῆς θεραπειίας. Τὸν ἡγεμόνα ἠκολούθει ὄχημα φέρον γυναικὰ εὐειδῆ ἐπὶ ὑψηλοῦ καθήμενη θρόνου και εἰκονίζουσαν τὸ Πανεπιστήμιον. Παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου ἐκάθητο τέσσαρες ἄλλαι εἰκονίζουσαι τὴν εὐσέβειαν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν σοφίαν και τὴν ἀλήθειαν. Τοῦ ὀχήματος τοῦ Πανεπιστημίου προηγούντο φοιτηταί ὡς και οἱ πρῶτοι καθηγηται, εἶποντο δὲ αὐτοῦ ἄλλοι φοιτηταί.

Ἡ δευτέρα ἑμάς ἡ ἀμέσως ἐπομένη ἀπεικόνιζε τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον Φρειδερίκου Α' τοῦ ἐπικληθέντος νικητοῦ μετὰ τὴν ἐν Seckenheim μάχην (1462). Ὁ Φρειδερίκος Α' δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Λουδοβίκου Γ' ἐκυβέρνησε τὸ Παλατινάτον κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς κηδεμῶν τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ὃν ὁ πατήρ αὐτοῦ Λουδοβίκος Δ' ἀποβιώσας ἐν ἔτει 1449 ἐγκατέλιπεν ἐν ἡλικίᾳ δεκατριῶν μηνῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἔνεκα τοῦ ἀπράγμονος βίου, ὃν διῆγεν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος Γ' ἀλλεπάλληλοι ἐπιδρομαὶ και δηώσεις ἐγένοντο κατὰ τοῦ Παλατινάτου ὑπὸ τῶν γειτόνων αὐτοῦ Δουκῶν ὁ Φρειδερίκος Α' ἀπεφάσισα πρὸς ἑκατοτέραν διοίκησιν τοῦ κράτους, και ἐρρωμενεστέραν ἄμυναν κατὰ τῶν πολεμίων, ν' ἀνακρηχυθῇ ἐκλέκτωρ ὑπὸ τὸν βρον νὰ μὴ συνάψῃ γάμον μετὰ ἰσοτίμου συζύγου, ὥστε μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ ἡγεμονία νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Φίλιππον. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπεδοκίμασε τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ Φρειδερίκου, ἀπεκήρυξεν αὐτὸν και στρατὸν ἐξέπεμψεν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐκλέκτορος τοῦ Βρανδεμβούργου Ἀλβέρτου Ἀχιλλέως μεθ' οὗ συνεμάχησαν οἱ δούκες Οὐλρίχος τῆς Bur-

τεμβέργης, Κάρολος τοῦ Βάδεν, και ὁ ἐπίσκοπος τῆς Μαγουντίας. Ὁ Φρειδερίκος Α' ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν ἐισβαλόντων ἐχθρῶν ἤρατο νίκην ἐπιφανῆ ἐν Seckenheim αἰχμαλωτίσας τοὺς δούκας Οὐλρίχον, Κάρολον, και τὸν ἐπίσκοπον Γεώργιον και μόνον ἐπὶ πληρωμῇ ὑπερόγκων λύτρων ἀπελευθερώσας. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀπῆλλαξε τὸ Παλατινάτον τῶν ἐχθρῶν ἐπιδρομῶν και ἀποκατέστησε τὴν εἰρήνην.

Ἐν τῇ παρελάσει τῆς ἱστορικῆς πομπῆς προηγούντο ἐπιπτοι οἱ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐπανακάμπτοντες ἱππῶται οὓς ἠκολούθουν οἱ ἄστοι τῆς πόλεως, μεθ' οὓς εἶπετο αὐτὸς ὁ Φρειδερίκος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Κλάρας Deltin, ἧτις συμφῶνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἐδωκεν ἦν ἐκ τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν. Μετ' αὐτὴν δ' ἐβάδιζον οἱ μαθηται τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ τρίτη ἑμάς ἀπεικόνιζε τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐκλέκτορος Ὀθωνος Ἐρρίκου (1556-1559) καθ' ἣν ἤμασαν τὰ γράμματα και αἱ τέχναι. Ἀμέσως μετὰ τοὺς κήρυκας, τοὺς σημαιοφόρους και τοὺς σαλπικτάς, εἶπετο ἐπιπτος ὁ ἡγεμῶν Ἐρρίκος—Ὀθων ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σουσάνης ἐν πολυαριθμῷ συνοδίᾳ εὐγενῶν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων οἰκῶν τοῦ Παλατινάτου μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν. Ὅπισθεν αὐτῶν ἐσύρετο ὑπὸ τεσσάρων ἱππῶν μέγα πολυτελεῖ ὄχημα παριστῶν τὸ Πανεπιστήμιον, τοῦ ὀχήματος προηγούντο βαδίζοντες ὁ Μεγάλῃων και ὁ καθηγητῆς Πέτρος Boquin, ἐπὶ τοῦ ὀχήματος ὑπῆρχεν ἔδρα ἐφ' ἧς ἐκάθητο διδάσκων ὁ καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Ἰάκωβος Μικύλλος, ἔναντι δὲ αὐτοῦ φοιτηταί ἀκροώμενοι, περίε και κατόπισθεν τοῦ ὀχήματος ἐβάδιζον ἄστοι τῆς πόλεως Ἐιδελβέργης φέροντες τὸν ἱματισμὸν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Μετὰ τὸ ὄχημα τοῦ Πανεπιστημίου ἐσύρετο ἕτερον ἀπεικονίζον τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐφ' οὗ ἐβλεπέ τις οἰκοδόμους, ξυλουργοὺς και τεχνίτας.

Ἡ τετάρτη ἑμάς, ἀπεικόνιζε συμβολικῶς τοὺς εὐδαίμονας χρόνους τοῦ Παλατινάτου περὶ τὰ τέλη τῆς 16 ἐκατονταετηρίδος. Τῆς πομπῆς προηγείτο θίασος μουσικῶν και ἐπιππων σημαιοφόρων, ὧν εἶπετο σκιάς ἐξ ἀνδρῶν ὑφ' ἣν ἐβάδιζον εὐγενεῖς κυρίαί και κύριοι τῶν χρόνων ἐκείνων, μετ' αὐτοὺς ἐσύρετο ὄχημα πολυτελῶς διασκευασμένον, ἐφ' οὗ ἐκάθητο γυνὴ παριστῶσα τὴν Παλατιάν, μετ' αὐτὸ ἠκολούθει ἑτέρα ἀνδοστόλιστος σκηνή, ὑφ' ἣν ἐβάδιζον κύριαί και ἔφηβοι ἄστων, εἶποντο δὲ ἕτερα ὄχηματα φέροντα τὸν Βάκχον και τὴν Δήμητρα περιστεχομένους ὑπὸ πεζοπορούντων Σιληνῶν και τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν, τὸ ὄχημα τῆς Ἀφροδίτης, και τέλος ἄμαξα φέρουσα τὸ ὑπεριμέγεθες τῆς Ἐιδελβέργης Οἰνοβαρέλιον.

Ἡ πέμπτη ἑμάς ἀπεικόνιζε τὴν εἴσοδον τοῦ

ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Ε' μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἐλισάβετ ἐξ Ἀγγλίας (1613) περιστεχομένους ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τοῦ κράτους, ἱπποτῶν, φοιτητῶν και καθηγητῶν.

Ἡ ἕκτη ἑμάς ἀναπαρίστα τὴν ἐποχὴν τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου (1618—1648) ὡς και τοῦ Αὐρηλιανοῦ (1688—1697): ἡ δὲ ἐβδόμη τοὺς χρόνους τῆς ἡγεμονίας τοῦ Καρόλου Φιλίππου (1719—1742) και τοῦ Καρόλου Θεοδώρου (1742—1799). Μεθ' οὓς εἶπετο ἡ παράστασις τῆς νεωτέρας ἐποχῆς ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου (1803) τοῦ ἀναδιοργανώσαντος τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐν τῇ ἀποτελοῦσῃ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἑμάδι ἀπεικονίζοντο οἱ φοιτηταί ἐν στολῇ στρατιώτου ἐθελοντοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν πολέμων τῆς Γερμανίας ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς Ναπολεοντείου κατακτῆσεως. Μετ' αὐτοὺς δὲ ἐβάδιζον οἱ φοιτηταί τῶν νεωτέρων χρόνων φέροντες τὰς πολυχρόους ταινίας τὴν στολὴν και τὰς σημαίας τῶν διαφόρων ἐν Ἐιδελβέργῃ σωματείων. Τέλος εἶποντο αἱ σημαῖαι και τὰ σύμβολα τῆς νέας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὸ θέαμα τῆς ἱστορικῆς πομπῆς διεδέχθη τὸ ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὸ ὑπὸ τῶν φοιτητῶν διοργανωθὲν συμπόσιον (Festcommer) ἐν τῇ παρὰ τὸν Νέικαρ μεγάλη αἰθούσῃ. Τὴν πρωτοβουλίαν και τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐορτῆς ταύτης ἔσχον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων ἐν Ἐιδελβέργῃ σωματείων, ἐνώσεων και συλλόγων.

Ἐν τοῖς Γερμανικαῖς Πανεπιστημίοις και ἰδίως τοῖς ἐν μικραῖς πόλεσιν εὐρισκομένοις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον τῆς κατατάξεως τῶν φοιτητῶν εἰς διάφορα σωματεῖα διακρινόμενα ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῆς προσανωμίας αὐτῶν, ἐκ τῶν ἐμβλημάτων, ὡς και ἐκ τῶν χρωμάτων τῶν ταινιῶν ἀσφύρουσιν τὰ μέλη.

Τὰ σωματεῖα ταῦτα παρήχθησαν ἐκ τῶν συλλόγων τῶν ἀποτελουμένων προγενεστέρας ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδαζόντων φοιτητῶν (Landsmannschaften). Ἐκ τῶν τοιοῦτων συλλόγων τῶν συμπατριωτῶν προϊόντος τοῦ χρόνου ἐσχηματίσθησαν οἱ μυστικαὶ σὺνδεσμοὶ εἰς ἐπιδιώξιν διαφόρων σκοπῶν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Τοὺς συλλόγους τῶν συμπατριωτῶν και τοὺς μυστικούς σὺνδεσμούς ἀντικατέστησαν ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τὰ σωματεῖα τῶν φοιτητῶν, ἅτινα ἐκ μὲν τῶν συλλόγων τῶν συμπατριωτῶν παρεδέχθησαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας καταγομένων, ἐκ δὲ τῶν μυστικῶν συλλόγων τὴν ἀρχὴν τῆς ἀλληλεγγύης και ἀλληλοβοηθείας μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου. Ἡ θριστικὴ τινος κατὰ τάξιν μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου γίνεται δι' ἐκλογῆς αὐ-

τοῦ ὑπὸ τῶν προῦπαρχόντων μελῶν και ἀφοῦ ὁ προσερχόμενος ὑποστῇ τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν. Οἱ ἐξ ἐπιπολαίας ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων σπεύδοντες εἰς κρίσεις δὲν δύνανται ἢ δυσμενῆ νὰ ἐκφέρωσι γνώμην κατὰ τοῦ βίου τῶν φοιτητῶν τῶν εἰς σωματεῖα ἀνηκόντων. Βεβαίως ἡ ἔκτατος ζυθοποισία, ἡ ξιφομαχία και ἡ ξιφομαχία, αἱ συναντεύσεις και αἱ διασκέψεις περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ σωματείου ἀπορροφῶσιν ὥρας ἱκανὰς ἐκ τῶν πρὸς μελέτην προωρισμένων, ἀλλ' ἀπέναντι τῶν ἀτοπημάτων αὐτῶν εἰς ἃ και πρὸς μὴ ἐν σωματεῖω καταταγμένος φοιτητῆς δύναται νὰ ὑπέσῃ ματαίως δαπανῶν και ἀφ' ἃ μὴ δεῖ τὸν χρόνον αὐτοῦ, δὲ ἐν τῷ σωματεῖω βίος παρέχει πλείστα πλεονεκτήματα ἐπισιζόντα τὰ ἐνδεχόμενα μειονεκτήματα αὐτοῦ. Ὁ νέος δὲ εἰς σωματεῖον τε κατατασσόμενος εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν διηγετικὴν ἐπιβλεψιν και τὸν ἐλεγχόντων προϊσταμένων αὐτοῦ, ἐθίζεται εἰς αὐστηρὰν πειθαρχίαν, διδάσκειται ν' ἀποφεύγῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἢ τὴν ὑπόληψιν τῶν συναδέλφων του μεθ' ὧν ἐν ἀλληλεγγύῃ συμβοῖ, ἀποτρέπεται ἀπὸ πάσης πράξεως ἀντικειμένης εἰς τὰ χρηστὰ ἦθη, και τέλος ἀποβάλλει πᾶν αἰσθημα ἐγωῖσμοῦ ὀφείλων, ὅπως πάντες οἱ συναϊτέροι ὑπὲρ αὐτοῦ, οὕτω και αὐτὸς ὑπὲρ τῶν συναδέλφων του μετὰ παρησίας και σταθερότητος νὰ ἐνεργῇ και εἰς πάσαν νὰ ὑποβάλληται θυσίαν. Πάντα ταῦτα συντελοῦσιν ὅπως διαπλάσῃ τὸν χαρακτῆρα και τὸ φρόνημα τῶν νέων και καταστήσωσιν αὐτοὺς πολίτας χρηστοὺς και χρησίμους εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τῆς πολιτείας.

Κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς πεντακοσιετηρίδος προσεκληθήσαν ὅπως συμμετάσχουσιν αὐτῶν ἅπαντα τὰ παλαιὰ μέλη τῶν σωματείων (die alten Herren) και προθύμως προσήλθον. Τὸ κεκυφὸς ἦδ' ὑπὸ τὸ βάρος τῶν χρόνων σῶμα, ἡ πολιὰ αὐτῶν κόμη, τὰ ὑψηλὰ ἐν τῇ πολιτεῖᾳ ἀξιώματα, δὲν παρεκώλυσαν αὐτοὺς ὅπως μετὰ φαιδρότητος και ἀγαλλιόσεως ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν νεανικῶν χρόνων φέρωσι τὸ πηλικιον και τὰς ταινίας τοῦ σωματείου εἰς τὸ ἀνῆκον, ὅπως ἐν ἀφελείᾳ και ζωνρότητι συνευθυμῶσι μετὰ τῶν νεαρῶν συνεταίρων τοῦ σωματείου. Ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις τῶν ἡλικιῶν, ἡ ἐναρμονίως συνδυάζουσα τὸ παρελθὸν πρὸς τὸ μέλλον, ἡ ἐκδηλοῦσα τὸν βαθὺν και ἀμέριστον πεθασμὸν τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς γέροντας, τὴν προσδοκίαν και ἐδραίαν πεποιθησιν τῶν γερόντων πρὸς τοὺς νέους, ἦν ἐκ τῶν ὀρασιότερων θεαμάτων τῶν ἐορτῶν.

Ἐν Ἐιδελβέργῃ ὑφίστανται νῦν ἐτι πέντε σωματεῖα, τὸ τῶν Σουηθῶν, τῶν Βεστοφαλῶν, τῶν Σαξοβορούσων, τῶν Βανδήλων και τῶν

Ῥηνείων, τρεῖς δὲ συνεταιρισμοὶ φοιτητῶν, ἡ Ἀλλεμάνια, ἡ Φραγκόνια καὶ ἡ Τευτονία καὶ πολυάριθμοι ἄλλοι σύλλογοι.

Κατ' ἔτος ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν σωματείων, ὑπὸ τῶν ἐνώσεων, τῶν συλλόγων καὶ τῶν λοιπῶν φοιτητῶν τῶν μὴ συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐτοῖς ἐπιτροπὴ δικάμελης, ἣτις ἐκπροσωπεῖ τὸν σύλλογον τῶν φοιτητῶν, συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν καὶ κανονίζει τὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν φοιτητῶν εἰς τὰς ἐορτάς, καὶ ἄλλας πανηγυρίας. Τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῆς τοιαύτης ἐπιτροπῆς ὡς καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῶν φοιτητῶν ῥυθμίζονται ἐπὶ τῇ βάσει ἐγκριμένου καταστατικοῦ.

Ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων μελῶν τῶν σωματείων καὶ συλλόγων παρίσταντο κατὰ τὴν πανηγυρικὴν εὐωχίαν ὁ Μέγας Δούξ, οἱ Ὑπουργοί, αἱ δημοτικαὶ ἀρχαί, οἱ καθηγηταί, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πανεπιστημίων καὶ ἀκαδημιῶν. Τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον τῆς εὐωχίας ἀπετέλουν αἱ διάφοροι προδόσεις, αἵτινες ἀλληλοδιαδόχως ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Δουκῆ, ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φοιτητῶν, ὑπὸ τοῦ Πρυτάνειος καὶ διαφόρων ἄλλων. Σπονδαὶ δὲ ἄφθονοι ἐκ ζύθου ἐγένοντο παικτικῶς τῆς μουσικῆς ἐκλεκτὰ ταμὰχια μέχρι βαθεῖας νυκτός.

Φωταγώγησις τοῦ ἀρχαίου ἀνακτόρου τῶν Ἐκλεκτῶν.

Τὸ ἀρχαῖον τῶν Ἐκλεκτῶν τοῦ Πάλατινάτου ἀνάκτορον ἀφοῦ ὑπὸ τῶν Γάλλων καταστράφη ἀποτελεῖ τὸ καλλιτεχνικώτερον ἀρχαιολογικὸν μνημεῖον τῆς Μεσαιωνικῆς τέχνης ἐν Γερμανίᾳ, συγχρόνως δὲ χρησιμεύει ὡς ἐμφανῆς διαμαρτυρίας τῶν Γερμανῶν κατὰ τῶν προσκαπομένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Γάλλων μορφῶν διὰ τὰς καταστροφὰς ἀσέπτες ἐπὶ τοῦ τελευταίου Γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Δὲν γνωρίζομεν ἂν ὁ ἰσολογισμὸς μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν ὀριστικῶς ἐκανονίσθῃ, ἢ ἂν ὑπάρχῃ ὑπόλοιπον εἰς χρέωσιν τοῦ ἑτέρου ἐξ αὐτῶν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι τὰ ἐρείπια τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ἀνακτόρου καὶ ὡς ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς διακοσμῆσεως αὐτοῦ καὶ ὡς ἐκ τῆς μαγευτικῆς θέσεως εἰς ἣν κεῖται διεγείρουσιν αἰσθημα λύπης εἰς τὸν θεατὴν διὰ τὴν καταστροφὴν τοιοῦτου μνημείου, τὴν ὅποιαν δὲν ἠδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη πρὸς ἐπιδίωξιν στρατηγικοῦ τινὸς σκοποῦ.

Ἦν ἐπίλογον τῶν ἐορτῶν ἀπετέλεσεν ἡ φωταγώγησις τοῦ ἀνακτόρου τούτου τὴν ἑσπέραν τῆς 7 Ἀυγούστου, ὑστάτης τῶν ἐορτῶν ἡμέρας. Διὰ βεγγαλικῶν πυρῶν καταλλήλως διατελειμένων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τοίχων καὶ ὑπ' αὐτῶν φωτιζόμενον διέλαμπεν ἐν μέσῳ τοῦ σκιερῶ

φυλλώματος τοῦ περιβάλλοντος δάσους ἐν ὄλῃ τῇ καλλιτεχνικῇ αὐτοῦ κομψότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τὸ ἀρχαῖον τούτο ἀνάκτορον. Τὸ δὲ θέαμα τῆς ἐξαισίου ταύτης εἰκόνας συνεπλήρου ἢ ἀποψὶς τῶν πεφωτισμένων ὀχθῶν τοῦ Νέικαρος καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἐπὶ τῶν βεμμάτων αὐτοῦ ἡρέμα φερομένων ἀκατιῶν διὰ λυχνιῶν ποικίλων χρωμάτων περικοσμουμένων, ἐκ τῶν ὀπῶν εὐμολπα ἀντήχουν ἄσματα κατακλιθόντα τὰς ἀκοάς.

Τοιουτοτρόπως ἐν φαιδρότητι καὶ εὐθυμίᾳ ἔληξαν αἱ ἀλληλοδιαδόχοι ἐορταὶ τῆς πεντακοσιετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ βραχὺς αὐτός ἐπίλογος πέντε δλοκλήρων αἰώνων, ὁ ὀλιγοήμερος σταθμὸς μεταξύ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ ἀνθρωπότης αἰεὶ ἐπὶ τὰ πρόσω φερομένη εἰς τὴν ἀκατανόητον καὶ δύσβατον τῆς προόδου ὁδὸν αἰσθάνεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ἀνάγκην ὅπως ἐπισκοπήσῃ τὸ παρελθόν, ὅπως διαθλέψῃ εἰς τὸν ἕρποντα τοῦ μέλλοντος ὁστικὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς διανοίγεται. Ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀρύεται τὰ λυσιτελέστατα διὰ τὸ μέλλον διδάγματα, τὴν δύναμιν καὶ ἐπιμονὴν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πορείας αὐτῆς, καὶ ὀρίζει ἀκριβέστερον τὸ σημεῖον εἰς ὃ πρέπει ν' ἀνεύλῃ. Ἡ ἀνάγκη αὕτη οὐ μόνον εἰς τὸν ἀνθρώπον κατ' ἴδιον ἐκδηλοῦται, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄπαντας τοὺς κοινωνικοὺς ὁργανισμοὺς, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος ἐν συμπράξει μετ' ἄλλων τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ προορισμοῦ καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐμερίας αὐτοῦ ἐπιδιώκει; εἰς τὰ σωματεία, τοὺς συλλόγους, τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα καὶ εἰς τοὺς παραπλησίους συνεταιρισμοὺς.

Λίαν προσεχῶς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον συμπληροῖ τὸ πρῶτον ἡμῶν τῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, καὶ παρασκευάζεται νὰ πανηγυρίσῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ βίου. Ἡ ἐορτὴ αὕτη βεβαίως ἐστὶν ἡ ἀφορμὴ ὅπως ἐκτυλιχθῇ ἡ εἰκὼν τοῦ παρελθόντος καὶ γείνη ἡ κρίσις περὶ αὐτοῦ καὶ ἡ πρόγνωσις περὶ τοῦ μέλλοντος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐνομίσαμεν χρῆσιμον τὴν δημοσίευσιν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐορτῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελθέργης, ὅπως ὁ ἀναγνώστης καθοδηγηθῇ ἀσφαλέστερον εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, γινώσκων τὰ ἀλλαγὰς συμβάντα, τὰς διαφόρους περιπετείας δι' ὧν διήλθε τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἐν Γερμανίᾳ Πανεπιστημίων, τὰς φάσεις ἃς ἔλαβεν ἐν αὐτῷ ἡ διδασκαλία, τοὺς ἀλληλοδιαδόχους σκοποὺς οὓς ἐπεδίωξε, καὶ

Ο ΧΑΛΚΕΥΣ

Ὁ Γάλλος Θεόδωρος Μπανβίλ, ὁ ἀριστοτέλης καὶ γνωστός τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Ἑστίας ποιητῆς τοῦ «Μήλου» καὶ τῆς «Συζύγου τοῦ Σωκράτους», ἐξέδοτο ἐπ' ἐσχάτων νεώτατον ἀλληγορικὸν ποίημα τὸν Χαλκεύα, ἐμπνευσμένον, ὡς τὰ πλείστα τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας.

Ἡ ὑπόθεσις ἔχει ἐν συνόψει ὡς ἐξῆς:

Ἡ Ἀφροδίτη ἀναδέεται τῆς θεολάσσης, καὶ χωρεῖ πρὸς τὸν Ὀλυμπον. Ὁ Ζεὺς, βλέπων αὐτὴν τοσοῦτον ὠραίαν, δὲν θέλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν θεῶν παρθένος, καὶ παραινεῖ αὐτὴν νὰ ἐκλέξῃ σύζυγον. Καὶ παρελάνουσι πρὸ ταύτης μνηστῆρες ἅπαντες οἱ Ὀλύμπιοι, ἐκλιπαροῦντες τὴν προτίμησιν αὐτῆς.

— Ἐγὼ, λέγει ὁ Ζεὺς λησμονῶν τὴν Ἥραν, ἀνάσσω θεῶν καὶ θνητῶν διὰ τοῦ κεραυνοῦ, ἐν μοὶ ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ἐγὼ, λέγει ὁ Ποσειδῶν, ἐξεγείρω τὰ κύματα διὰ τῆς τριαινῆς, ἣν ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ἐγὼ, λέγει ὁ Ἄρης, δαμάζω τοὺς ἐχθρούς μου διὰ τῆς λόγχης, ἣν ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ἐγὼ, λέγει ὁ Ἀπόλλων, καταθέλω τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς λύρας, ἣν ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Πού εἶνε λοιπὸν, ἀποκρίνεται ἡ Ἀφροδίτη, ὁ μακάριος οὗτος θεός, εἰς ὃν ὀφείλετε πάντες τὴν δύναμιν;

Καὶ προβαίνει χωλαίων ὁ Ἥφαιστος, ἄγων μετ' ἑαυτοῦ ὀρθοὺς περιδεραίων, δακτυλίων καὶ διαδημάτων, αἵτινα ἐχρυσηλάτησεν ἐπὶ τοῦ ἄκρονος αὐτοῦ διὰ τὴν Ἀφρογένειαν, κινηθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἐρωτος. Αἱ χάριτες περιβάλλουσι τὰ κοσμήματα ταῦτα τὴν θεάν, ἣτις, πρὸ τῶν λοιπῶν ἀθανάτων, πίπτει οἷαναι μαγευθεῖσα, εἰς τὰς δασείας ἀγκάλας τοῦ Χαλκεύα.

Π.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ γῆ εἶνε μέγα θέατρον, ἐφ' οὗ ἡ αὐτὴ τραγωδία ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ διαφόρους τίτλους.

Ἐχετε μὲ τὸ μέρος σας τὴν δικαιοσύνην, διότι ἀποτελεῖ στρατὸν καλόν, ὅστις ἐπὶ τέλους θὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον, οὐδὲν δὲ φοβέται.

Ἡ κολακεία εἶνε ἡ δύναμις τῶν μικρῶν.

μετὰ πόσας ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ καὶ ὅποιαις περιπετείας ἀφίκετο τέλος εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀκμῆς, κατ' ὃ ἠδυνήθη νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν καθύλου ἐπιστήμην καὶ διὰ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς νὰ συντελέσῃ. Ἦσως ὁ ἀναγνώστης εὖρη σημαίει τινὰ συμπέτοντα εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἰδρύματα ταῦτα. Οἱ ἰδρυταὶ ἀμφοτέρων, κοινὴν ἔχουσι τὴν καταγωγὴν ἔλκοντες τὸ γένος ἐκ τοῦ αὐτοῦ Βαυαρικοῦ οἴκου τῶν Οὐτελσβαχιδῶν. Ὅπως ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελθέργης ὑπῆρξεν ἕνα χρησιμεῖν ὡς ὑψηλὴ σκοπιὰ τῆς θρησκείας, οὕτω καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον ἰδρύθη ὅπως ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Μὴ ἄρα γε δὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου; Δὲν κατηχήθησαν ἐν αὐτῷ αἱ λεγεῶνες τῶν διδασκάλων, τῶν ἰατρῶν, τῶν θεολόγων αἵτινες διεσπάρησαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἀνατολήν, ἀδιαλείπτως εἰς τὴν ἀναζωπύρῃσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος ἐργαζόμενοι; Ἄν πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐλόκληρος πεντηκονταετηρὶς κατηναλιώθῃ τὸ ἔργον δὲν εἶνε ἀνάξιον λόγου.

Καὶ ἐν τῷ διοργανισμῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνευρίσκομεν ἀναγεγραμμένας τὰς ὀμελιώδεις ἀρχὰς τῶν διοργανιστικῶν νόμων τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων, τῆς ἐλευθερίας τῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀκρόσεως, αἵτινες τοσοῦτον τελεσφόρως ἐπέδρασαν εἰς τὴν πρόοδον τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων οὐδεμίαν δ' ἀμφιβολίαν εἶμι καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τὰ αὐτὰ θέλουσι φέροι αἴσια ἀποτελέσματα ὅταν ἀρθῶσι τὰ κλύματα τῆς τελείας καὶ ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐφαρμογῆς, ὅταν πεισθῶμεν ὅτι ἀντὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἀσκοπὸν τροποποιήσιν τῶν κειμένων νόμων ἀποφασίσωμεν νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν ἐπισταμένην μελέτην καὶ κατανόησιν αὐτῶν, καὶ τὴν πλήρη καὶ αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν ἐπιζητήσωμεν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη παρέχει τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον κατὰ τὴν προσεχῇ πεντηκονταετηρίδα οὐ μόνον ἐν τῷ Ἑθνικῷ ἀγῶνι ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ σταδιοδρομίᾳ ὑπέροχον θέλει καταλάβει θέσιν.

K. N. ΚΟΡΤΗΣ.

Ὁ πολυμήντος Ὀδυσσεὺς εἶχεν ἀσθενὴ χαρακτῆρα, δὲν ἦτο ἥρωας. Ὁ ἀληθὴς ἥρωας δὲν διατάσσει νὰ τὸν προσδέσωσιν ἐπὶ τοῦ ἴσπου, ἀλλ' ἀνθίσταται κατὰ τῶν Σειρήνων ἐξ ἰδίας δυνάμεως.

Ἔσο πάντοτε μὲ τὴν τύχην σου εὐχαριστή-
μένος· διότι ἂν εἶχες ἄλλην τύχην, τίς μᾶς ἐγ-
γυᾶται ὅτι θὰ ἦσο σήμερον ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος
καὶ οὐχὶ χειρότερος;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ «Γενική Ἐφημερίς» τῆς Βιέννης διηγείται τὸ
ἔξης ἄστυον πάθημα, ὅπερ συνέβη εἰς τὴν Ἀδελφίαν
Πάττη κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς διατριβὴν ἐν Οὐ-
ασιγκτῶνι. Ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἔδωκε με-
γάλην ἔσπεριδα, εἰς ἣν προσετέλεσε πολλὰς ἡμέρας
πρότερον καὶ τὴν διάσημον ἀοιδόν. Τοιαύτη δὲ τις
πρόσκλησις ἐν τῇ Λευκῇ Οἰκίᾳ θεωρεῖται ἐν
Ἀμερικῇ ὡς τιμὴ ὑψίστη, ὡς διαταγὴ, ἣν πᾶς τις
πρόκει ν' ἀκολούθησεν. Τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα
ἐνεκα τούτου σπεύδουσι εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην.
Ἡ κυρία ἄμφω Πάττη ἐθεώρησε καλὸν μόλις κατὰ
τὴν τελευταίαν στιγμὴν ν' ἀνακοινώσῃ τῷ προέδρῳ,
ὅτι καλύπτεται νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἔσπεριδα. Ὡς εἶδος,
ἡ ἀριστοκρατία τῆς Οὐασιγκτῶνος ἐξεπλάγη τὰ μέ-
γιστα ἐπὶ τῇ ἐλλείψει ταύτης τρόπων καὶ εὐγενείας
τῆς καλλιτέχνιδος, ἣν τόσον ἐκτάκτως εἰσήμασαν ἐν
Ἀμερικῇ μονοῦ ἀποθεώσαντες αὐτήν. Ἐνεκα
τούτου ἀπεφάσισαν νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὴν μόνημα ἀ-
μερικανικῶν εὐπρεποῦς διαγωγῆς, πρωτεύοντων ὄντως
καὶ δηκτικῶν. Ὅταν δηλ. ἡ κυρία Πάττη μετὰ τινος
ἡμέρας ἐπρόκειτο νὰ περυστήσῃ τὴν Λοσκίαν
μετὰ τοῦ Νικολίνη, τὸ θέατρον ἦτο ὅπως πάντοτε
κατάμεστον. Ἀλλὰ ἐπὶ τῶν ἐδρῶν καὶ θεωρεῖον, ἐφ'
ὧν πρότερον ἐκάθητο ἡ ἀριστοκρατία, εἰρίσκειτο νῦν
χυδαῖος ὄχλος εἰς ὃν ἐδίδουσαν ὁμοίαν ὑπὸ ἀγνώστων
χειρῶν τὰ εἰσιτήρια. Ἡ Πάττη ἰδοῦσα τοῦτο ἐγένετο
ἐκμανῆς. Ἐκκιστον ἕξιμα ὁ ἔψαλλεν συναψάλλετο
ἀρρόθμως ὑπὸ τοῦ πλήθους δι' ἀτελευτήτων ὠρυγ-
μῶν. Τέλος ἡ Πάττη ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐξέλθῃ
πλέον ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἀλλὰ τὸ σκάνδαλον ὅπερ ἐ-
προκάλυψε ἡ ἄρνησις αὐτῆ ἐγένετο ἀπερίγραπτον.
Τὴν ἠπέλησαν ὅτι «θὰ τὴν τιμωροῦμεν», ἐν δὲν ἐτε-
λείωνε τὸ μέρος τῆς. Ἡ Πάττη ὑπέκυψεν εἰς τὸ ἀ-
μετέτρεπτον πεπρωμένον, καὶ οὕτω ἡ πρὸ ὀλίγων
ἡμερῶν ἔνεκα ἰδιοτροπίας τινὸς ἀρνηθεῖσα νὰ ἐμφανί-
σῃ πρὸ τῆς εὐγενεστέρως καινῆς τῆς Οὐασιγκτῶ-
νος ἰδανήσεως τὰς ὠραιότερας στρουθίας τοῦ ἄσματος
τῆς πρὸ τοῦ χυδαϊοτέρου κοινῶ.

Ἱατρικὴ τις ἐφημερίς νεωστὶ ἰδρυθεῖσα ἐν Νικαίᾳ
ἐδημοσίευσε περιέργους παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀπο-
τελεσμάτων τοῦ σεισμοῦ ὑπὸ ψυχολογικῆν ἔποψιν.
Πολὺν καιρὸν μετὰ τὸν ἐκ τοῦ κλονισμοῦ τρέμον τῶν
πρώτων ἡμερῶν, καὶ ἂν ὅ ἡ φύσις ἐπανείρῃ τὴν γα-
λήνην, τὰ πνεύματα διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν
νευρικοῦ παροξυσμοῦ, παρουσιάζοντες νέον καὶ εἰδι-
κὸν χαρακτήρα. Τὸ σύμπτωμα τὸ διακρίνον τὴν νευ-
ροπαθῆ ταύτην κατάστασιν εἶνε ὁ φόβος τὸν ὁποῖον
προξενεῖ ἡ κλίση καὶ πᾶν μέρος ἐσταγμένον, κα-
τάστασις ὅπως ἀντίθετος τῆς παραδόξου νόσου, ἣτι,
διακρίνεται ἐκ τοῦ φόβου, τὸν ὁποῖον ἐμπνέει εἰς τοὺς
κατεχομένους ὑπ' αὐτῆς τὸ ὑπαιθρον διάστημα. Ὡς

ἐκ τούτου εἰς τὸν κατάλογον τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων
τῆς παρακρούσεως οἱ φρενολόγοι εἰσὶν ἠναγκασμένοι
νὰ προσθέσωσι τὴν περιπτώσιν τῆς οἰκοφοβίας· ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀγροφοβίαν.

Πρὸ τινος ὁ ἐν Παρισίοις «Σύνδεσμος κατὰ
τῆς τοῦ καπνοῦ καταχρήσεως» συνεκάλεσε τοὺς ἐ-
ταίρους αὐτοῦ εἰς γενικὴν συνέλευσιν. Ἐν ταύτῃ ζωνηραὶ
μομφαὶ ἐξηγέθησαν ἐναντίον τῶν ἀφρόνων, εἴτινες
ἐπὶ βλάβῃ τοῦ βλαπτοῦ καὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν ἐξα-
κολοῦθοῦσιν ἀπολαύοντες τῆς δηλητηριώδους νικοτι-
νης, πολλὰ δὲ ἀποφάσεις ἐλήφθησαν πρὸς ἀποσβή-
σιν τοῦ κακοῦ, ἐξ ὧν σημαντικώτατη ἐθεωρήθη ἡ τῶν
νέων ἐτήριον τοῦ Συνδέσμου, οἵτινες ἐπὶ τῷ λόγῳ
τῆς τιμῆς αὐτῶν ἰσχυρίσθησαν. . . οἱ δὲν θὰ κα-
πνίσωσι πλέον οὔτε ἐν σιγαρέτῳ. Ἀξίεπαινα τὰ μέ-
τρα ταῦτα, εἰ καὶ εἰς οὐδὲν καταλήγοντα, ἀφ' οὗ τὸ
ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας εἰσπράττει
ἐκ τοῦ μονοπωλείου τοῦ καπνοῦ περὶ τὰ 300 ἐκα-
τομμύρια Ὀπωσθήποτε παρήγορον εἶνε διὰ τοὺς ἀ-
ποτελοῦντας τὸν Σύλλογον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι οἱ κα-
πνίζοντες δὲν καταλέγονται εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν, ἀφ'
ἑτέρου δ' ὅτι θύναται καὶ οὗτοι ἐνίοτε νὰ ὑπεκλύπω-
σιν εἰς τὸν πειραμὸν τοῦ καπνοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ
τῆς γενικῆς ταύτης συνελεύσεως τῶν ἐταίρων τοῦ
Συνδέσμου ἀνεμνήσθη φιλοσοφικῶν τινος ἐφημερί-
σαντοῦ τινος «Συλλόγου Ἰσχυρατείας», τοῦ ὁποῖου
τὰ μέλη ἀγχιθέντα εἰς Παρισίους ὅπως ἀγρεύσωσι
προσηλύτους, παρίεπεσαν εἰς χεῖρας πονηρῶν τινων
συνεταίρων, καὶ ἐμεθύσθησαν κτηνωδῶς ὑπ' αὐτῶν ἐν
τινι καπηλείᾳ.

Μία τῶν ἐπισημοτέρων ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων
«ὁ Βοστώνειος Κήρυξ» καθιστᾷ τὴν κυρίαν προσεκτι-
κὰς ἐπὶ βλάβῆς τινὸς δυναμένης νὰ προσέλθῃ ἐκ τοῦ
συρμοῦ τῶν πτηνοκοσμητικῶν γυναικῶν πτελῶν. Κατὰ
τὸ τελευταῖον ἔτος, λέγει ἡ ρηθῆσα ἐφημερίς, ἐξω-
δεύθησαν ἑκατοντάδες στατήριον ἀρτενικοῦ πρὸς πα-
ρασκευὴν καὶ διατήρησιν ἑκατομμυρίων μικρῶν νεκρῶν
πτηνῶν, ἀπὸ φέρουσι σήμερον αἱ κυρίαι, αἱ νεάνιδες
καὶ τὰ παιδία ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των. Ἐν μέρει δὲ τοῦ
ἀρσενικοῦ, τοῦ δαπανηροῦ πρὸς διατήρησιν τῶν
πτηνῶν τούτων, ἀπὸ ἀνευ τῆς δηλητηριώδους ταύ-
της οὐσίας δὲν θὰ διετήρουν τὸ λαμπρὸν χρώμα τοῦ
περιώματός των, εἶνε πολλὰ σημαντικώτερα τῶν δα-
πανημένων πρὸς κατασκευὴν τῶν χαρτίνων ἢ μαλ-
λίαν τμημάτων καὶ ἔρχονται εἰς στενωτέραν ἐπαφὴν
μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται σαφέστα-
τα καὶ ἐκ τῆς λεπτιῆς κόψεως, ἣτις ἀρίπταται ἀπὸ
τῶν μικρῶν πτηνῶν. Ἐν ἀρσενικῶν δὲ τοῦτο κα-
τακάνον ὡς κόνις ἐπὶ τοῦ δέρματος εἰσδύει διὰ τῶν
ὀφθαλμῶν καὶ τῶν μυκτῆρων καὶ προκαλεῖ κεφαλαλ-
γίας καὶ κακοδιάθεσιν. Ἐπισημοὶ δὲ ἀστυνομικαὶ
ἐρευνᾶται ἀπέδειξαν ὅτι βλάκηνροι οἰκογένειαι ἔπαθον
βαρέως ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ, τὸ ὁποῖον εἰσέπνευσαν ἢ
εἰσέπνεον ἀπὸ τῶν ταπήτων τῶν παρασκευασθέντων
δι' ἀρσενικοῦ, καὶ νόμοι αὐστηροὶ ἐγένοντο πρὸς πρό-
ληψιν τῶν δυστυχημάτων τούτων. Ἐἶνε δὲ πολὺ πι-
θανόν ὅτι καὶ ἡ χρῆσις τῶν νεκρῶν πτηνῶν βλάπτει
ἐπι μᾶλλον τὴν ὑγίαν, καὶ ὅτι ἐκθίτει εἰς κίνδυνον
τὰς μεταχειριζομένας τὸ κόσμημα τοῦτο ἐπὶ τῶν πτε-
λων των.